Sisekaitseakadeemia
Finantskolledž

Olivia Ander

SANEERIMISE RAKENDUSLIKUD PROBLEEMID ETTEVÕTTE JÄTKUSUUTLIKKUSE TAGAMISEL

Lõputöö

Juhendaja:
Kerly Randlane, MPA

Tallinn 2013

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: mai 2013
Töö pealkiri eesti keeles: Saneerimise rakenduslikud probleemid ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel Töö pealkiri võõrkeeles: Operational challenges of reorganization in ensuring the sustainability of the company	
Töö autor: Olivia Ander	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegema elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja on 51 lehekülge pikk. Lõputöö koostamisel on kasutatud 29 allikat, seda nii eesti- kui ka võõrkeelse erialakirjanduse ja õigusaktide osas. Töö eesmärk on selgitada välja saneerimise rakenduslikud probleemid ettevõtte jätkusuutlikkuse ehk ettevõtte ellujäämisvõime tagamisel. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks: 1. Antakse ülevaade saneerimise mõistest ja olemusest. 2. Kirjeldatakse saneerimismenetluse protsessi kui tervikut. 3. Analüüsitakse saneerimise huvi erinevate osapoolte seisukohast. 4. Selgitatakse välja saneerimise rakenduslikud probleemid. Lõputöös kasutatakse uurimismeetodina kvalitatiivset meetodit- dokumentide analüüsi ja kvalitatiivseid poolstruktureeritud intervjuusid. Autor jõudis järeldusteni, et saneerimise rakenduslikeks probleemideks on: saneerimiskava ettevalmistatav aeg on lühike; saneerimisabinõude loetelu on puudulik; saneerimiskava muutmine ei ole seaduses lahti kirjutatud; esineb kommertspandiseaduse § 10 ja saneerimisseaduse probleemid pandiga tagatud nõuete rahuldamisel. Autori arvates tuleks eelmisele lausele vastavalt muuta ja täiendada saneerimisseadust. Lõputöö eesmärk täideti.	
Võtmesõnad: saneerimine, saneerimismenetlus, saneerimisseadus, ettevõtte jätkusuutlikkus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: reorganization, Reorganisation, the Company's sustainability	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor: Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Kerly Randlane	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS 3

1. ETTEVÕTTE SANEERIMISE ÜLDPÕHIMÕTTED 6

1.1. Saneerimise mõiste ja olemus 6

1.2. Saneerimismenetluse protsess 12

2. ETTEVÕTTE JÄTKUSUUTLIKKUS SANEERIMISEL 19

2.1. Saneerimismenetluse osapooled ja nende huvid 19

2.2. Saneerimisseaduse rakenduslikud probleemid 23

KOKKUVÕTE 31

SUMMARY 34

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU 35

LISA 1. Saneerimiskava näidis 38

LISA 2. Saneerimist läbinud ettevõtte tegevjuhi vastused 40

LISA 3. Saneerimisel ettevõtte tegevjuhi vastused 43

LISA 4. Saneerimisnõustaja vastused 46

LISA 5. Maksu- ja Tolliameti sissenõudmise erimenetluse talituse juristi vastused 48

SISSEJUHATUS

Alates 2008. aastast Eestis ja ka mujal maailmas on olnud majanduskriisi aeg, kus hinnad langesid ja turu olukord ei olnud enam nii stabiilne kui praegu peale majanduskriisi. Sellel põhjusel on pidanud paljud ettevõtted oma tegevust ümber korraldama või hoopis lõpetama. Ettevõtete majandusraskuste põhjusteks olid põhiliselt turulangus, liigsed laienemised ja suur laenukoormus, selline turusituatsioon ja majanduslik olukord sundis ettevõtete omanike ja juhte otsima lahendusi ja pöörduma ka riigi poole abi saamiseks. Ettevõtted vajasid ajalist kaitset võlanõudjate vastu ja ka riigi maksude maksmise osas. Selleks ajaks oli valmimas ettevõtete äritegevuse tervendamiseks ja maksevõime taastamiseks Eesti Vabariigi esimene saneerimisseadus.

Eestis jõustus saneerimisseadus alates 26. detsembrist 2008 ja seadust hakati rakendama alates 01.01.2009. Saneerimisseaduse eesmärk on reguleerida saneerimismenetlust ettevõtja, võlausaldaja ja kolmanda isiku vahelistes suhetes, mille käigus tagatakse ettevõtte jätkusuutlik tegutsemine ja võlgade likvideerimine saneerimiskava põhiselt.

Lõputöö jaoks valis autor saneerimise teema kuna saneerimisseadus kehtib Eesti Vabariigis juba kolm ja pool aastat ning autori arvates vajab täiendavat uurimist ja tutvumist antud valdkonnas tekkinud praktikaga. Selle ajaga on saneerimismenetlust alustanud mitmed ettevõtted ja nende kogemuste põhjal võib välja selgitada saneerimisseaduse rakendamisega tekkinud probleemid, mis takistavad ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamist.

Teema aktuaalsus seisneb selles, et pidevalt arenevas majanduslikus ühiskonnas tekib vajadus uurida makseraskustesse sattunud ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamist ja sellega kaasnevaid probleeme. Lõputöö uudsus seisneb selles, et lõputöö autorile teadaolevalt ei ole varem uuritud saneerimise rakenduslikke probleeme arvestades saneerimisprotsessis osalejate kogemusi. Lisaks on töö uudsus veel selles, et autor analüüsib ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamise huvi erinevate osapoolte seisukohast ja see annab lõputööle lisaväärtuse.

Probleem seisneb selles, et paljud ettevõtted ei suuda läbida edukalt saneerimise protsessi ja samadel tingimustel edasi tegutseda. Sellepärast autor selgitab välja saneerimise rakenduslikud probleemid ja analüüsib, kelle huvides on ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamine ehk ettevõtte ellujäämisvõime taastamine.

Lõputöö vajalikkus seisneb asjaolus, et saneerimise peamiste rakenduslike probleemide väljaselgitamine suurendab saneerimist kaaluvate ettevõtete teadlikkust antud valdkonnas. See omakorda loob eelduse ettevõtete jätkusuutlikku majandusarengu tagamiseks ja majanduskasvuks riigis tervikuna.

Lõputöö eesmärk on selgitada välja saneerimise rakenduslikud probleemid ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel. Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade saneerimise mõistest ja olemusest.
2. Kirjeldada saneerimismenetluse protsessi kui tervikut.
3. Analüüsida saneerimise huvi erinevate osapoolte seisukohast.
4. Selgitada välja saneerimise rakenduslikud probleemid ja teha ettepanekud nende parandamiseks.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Lõputöö esimeses peatükis antakse ülevaade maksejõuetusõiguse ajaloost, saneerimise mõistetest ja olemusest Eestis ja ka teistes Euroopa Liidu riikides. Esimeses peatükis kirjeldatakse ka saneerimismenetluse protsess kui tervikut ja antakse ülevaade saneerimisseaduses kehtivatest tähtaegadest ning saneerimisnõustaja ja eksperdi tasudest, et saavutada lõputöös püstitatud eesmärki.

Teises peatükis seostatakse saneerimismenetluse osapoolte huvid ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamise huviga. Analüüsitakse saneerimisprotsessis osalejatelt intervjuude käigus saadud praktikat ja selgitatakse välja saneerimise rakenduslikud probleemid. Autori arvates ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamine mõjutab erinevaid huvigruppe ning ettevõtte jätkusuutlikkus on tihedalt seotud riigi kui terviku jätkusuutlikkusega, sest ettevõtte tegevusest sõltub majanduskasv ja selle kaudu riigi jõukus tervikuna. Praktilises mõttes väljendab jätkusuutlikkus eelkõige suutlikkust ettevõttel oma turupositsiooni säilitada ja edasi areneda ning võimet täielikult rahuldada klientide ootusi. Autor analüüsib ka võlgade ümberkujundamise praktikat Eestis.

Lõputöös kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit poolstruktureeritud intervjuusid. Informatsiooni kogutakse suulise vestluse käigus juba ettevalmistatud küsimuste alusel, mis on eelnevalt saadetud intervjueerivatele e-maili teel tutvumiseks.

Intervjuud viiakse läbi saneerimisprotsessis osalenud kahe erineva ettevõtte tegevjuhiga, saneerimisnõustajaga ja Maksu- ja Tolliameti sissenõudmise erimenetluse talituse juristiga. Antud uurimismeetod on valitud selleks, et selgitada välja sõnalisi hinnanguid ja arvamusi saneerimise protsessis osalenud ettevõtjatelt ja antud valdkonna spetsialistidelt. Lõputöös kasutatakse allikatena saneerimisalast eesti- ja välismaist kirjandust, intervjuusid, õigusakte ja saneerimisseaduse eelnõud ning ka majanduskonverentsilt saadud informatsiooni.

1. ETTEVÕTTE SANEERIMISE ÜLDPÕHIMÕTTED

1.1. Saneerimise mõiste ja olemus

Eestis esines ettevõtte jätkusuutlikkuse ehk ettevõtte ellujäämisvõime probleem kõige enam majanduskriisi ajal 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses. Väga kiiret majanduskasvu ja suurt investeerimismahtu toetasid pangandussektori poolt väljastatud laenude mitmekordistumine. Kui majandusturg langes ning hinnad ja nõudlus vähenesid olid paljud ettevõtted likvideerimise ohus. Uueks päästepunktiks osutus saneerimine ehk ettevõtte majandustegevus tervendamine. Sest saneeritava ettevõtte suhtes peatuvad ajas suureneva leppetrahvi arvestamine ning samuti lükkab saneerimismenetluse algatamine edasi võlausaldajate esitatud pankrotiavaldused. Tänu sellele on ettevõtjal aega lahendada äritegevust katkestamata ettevõtte majandusraskustesse viinud probleemid. Saneerimismenetluses säilib ka ettevõtjal kontroll oma ettevõtte üle. Enne saneerimismenetlust ei olnud Eesti maksejõuetusõiguses otsest ettevõtte jätkusuutlikust tagavat seadust oli küll võimalik pankrotimenetluses kompromissi sõlmida, kuid seda kasutati vähestel juhtudel. Eestis oli vajalik seadus, mis võimaldaks ettevõtte äritegevuse ümberkorraldustega saavutada kasumi teenimist, selleks kokkulepitud aja jooksul.

Eesti puhul on sisseturu piiratuse tõttu majanduskasvu oluliseks allikaks müügiedu maailmaturul. Sellepärast saneerimisseaduse esialgne vajalikkus tekkis 2006. aastal seoses rahvusvahelise konkurentivõime parandamise tegevuskava valmimisega[1]. Eesti maksejõuetusõiguse süsteem vajas likvideerivale pankrotimenetlusele alternatiivi, milleks sai 2009. aasta alguses saneerimismenetlus. Eesmärk oli luua menetlus, mis võimaldab ettevõtet säilitada ka ajutise makseraskuse korral. Järgnevalt toob autor näiteid Vana Rooma ajaloolisest võlamenetluse rakendamisest ja Euroopast tulnud saneerimise mõistest ning Eesti maksejõuetusõiguse algusest.

Maksejõuetuse rakendamine tuleneb juba Vana Roomast, kus on teada olukorrad, kus võlausaldajad nõudsid majandusraskustesse sattunud võlgnikult raha tagastamist.

[1] Riigikogu, „Saneerimisseaduse eelnõu seletuskiri“ (2008), <www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub> (05.02.2013).

Sanfilippo[2] kirjutab oma raamatus, et Vana Rooma seaduse järgi oli kaks võlgniku tüüpi: tavalised võlgnikud ja tagatisega võlgnikud. Kui tol ajal oli võlg maksmata jäänud rakendati magistrandi ehk kohtu poolt mõlema tüüpi võlgnike suhtes üks ja sama otsus. Nimelt said võlausaldajad võlgniku vara või võlgnikku ennast enda omandisse[3]. Seega võib väita, et juba Vana Rooma õigus vajas tervendavat menetlust ja omal moel oli selleks võimalus võlad ära tasuda tehes orjatööd.

Saneerimine tähendab ladina keeles *sanatio* ehk tervendamist ning saneerimine on laialdaselt tunnustatud kogu maailma kirjanduses kui Pilsudski autoritaarse režiimi nime all. Antud saneerimise kord algas sõjaväelise riigipöörde tulemusel 1926. Aastal. Sellealase liikumise alustasid ohvitserid, kes olid tolle Poola poliitika vastu[4]. Saneerimise mõiste tähendas Poolas majanduslikku ja poliitilise elu tervendamist riigis tervikult. Ka tänapäeval on saneerimise mõiste jäänud samaks, kuid tähendab ettevõtte majanduslikku tervendamist.

Eesti ajaloos hakkas esimene maksejõuetusõigust reguleeriv seadus kehtima 1992. aastal[5] ja selleks oli pankrotiseadus. Enne 1940. aastat viidi pankrotimenetlusi läbi tsaariaegsete seaduste alusel. 30-ndate aastate keskpaigaks oli küll oma pankrotiseaduse esialgne projekt valmis, kuid see jäi lõpuni töötlemata ning seadusena vastu võtmata.[6] Eestis tekkis suurim saneerimise vajadus 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta alguses kui paljud ettevõtted suuremal või vähemal määral puutusid kokku majandusraskustega. Nii välised raskused nagu rahvusvaheline majanduskriis kui ka ettevõtete sisesed raskused nagu aktiivsuse kaotus ja suutmatus tagastada krediite. Paljudele ettevõtete omanikele sai selgeks, et ettevõtte juhtimine samas stiilis on aina raskem või hoopis võimatu ning kerkis ülesse küsimus, mida teha äriga või kuidas sellest loobuda väiksemate kaotustega.[7] Selleks ajaks oli Eestis valminud ja ka esialgsest planeeritult varem jõustunud saneerimisseadus[8] (edaspidi SanS), mis reguleerib ettevõtte saneerimise menetlust. Eesmärgiks on ettevõtja, võlausaldaja ja kolmanda isiku huvide arvestamine ja õiguste kaitsmine ettevõtte saneerimise käigus SanS § 1.

---

[2] Санфилиппо, Ч., Курс римского частного права (БЕК, 2000), с 41.
[3] Телюкина, М., Основы конкурсного права (Библиотека профессионала, 2004), с 2-4.
[4] История государства и права Белорусии, „Режим санация“, <historybel.ru/regim_sanachia.html> (29.03.2013).
[5] Pankrotiseadus 1992. RT 1992, 31, 403 (kehtetu), Riigi Teataja <www.riigiteataja.ee/akt/22226> (14.03.2013).
[6] Varul, P., „Selgitavaid märkusi pankrotiseadusele“, Juridica (1993), nr 1, lk 6-7.
[7] Дончевский, В., „Санация как альтернатива банкротству“, Бухгалтерские Новости (2009), но 3, с 34-37.
[8] Saneerimisseadus, vastu võetud 4.12.2008, jõustunud 26.12.2008 —RT I 2008, 53, 296 …RT I, 21.12.2012, 19

Ettevõtja on äriseadustikus[9] § 1 füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kaupade müük või teenuste osutamine on talle püsivaks tegevuseks. Ettevõte on organisatsiooniliselt iseseisev ja eraldatud varaga iseseisvalt tegutsev majandusüksus ning võlausaldaja ehk kreeditor on õigustatud pool võlasuhtes. Võlaõigusseadus[10] § 2 lg 1 sätestab, et võlasuhe on õigussuhe, millest tuleneb võlgniku kohustus teha võlausaldaja kasuks teatud tegu või jätta see tegemata ning võlausaldaja õigus nõuda võlgnikult kohustuse täitmist. Kolmandaks isikuks võiks pidada näiteks riiki, kellel võib ettevõtja pankrotistumise tõttu jääda saamata maksutulu. Sellega võivad kaasneda riigile ka täiendavad rahalised kohustused, millest olulisemad on sotsiaalsed toetused[11]. Seda on analüüsitud antud lõputöö 2.1 peatükis, saneerimismenetluse osapooled ja nende huvid.

Ettevõtte saneerimine SanS § 2 on abinõude kompleksi rakendamine ettevõtte majanduslike raskuste ületamiseks, tema likviidsuse taastamiseks, kasumlikkuse parandamiseks ja jätkusuutliku majandamise tagamiseks. Abinõude kompleksi rakendamine SanS § 22 lg 1 eeldab kohustuse täitmise tähtaja pikendamist, rahalise nõude täitmine osamaksetega, võlasumma vähendamist või kohustuse asendamine juriidilise isiku osa või aktsiaga. Likviidsus omakorda iseloomustab ettevõtte võimet muuta ettevõtte varad maksevahenditeks, et tasuda kaupade ja teenuste eest. Kõige likviidsem vara on loomulikult raha ise ja selle ekvivalendid kui maksevahendid. Teiste varade likviidsus sõltub sellest, missuguse ajaga ja kui kergelt suudetakse neid konverteerida ehk muuta sularahaks.[12] Saneerimismenetlust kohaldatakse üksnes eraõigusliku juriidilise isiku suhtes SanS § 3 lg 1 ja 2. Saneerimise menetlusele kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus hagita menetluse kohta sätestatut SanS § 4. Kohtu roll saneerimismenetluses on tagada menetluse toimingute seaduslik tegemine, vaidluste lahendamine ja järelevalve kinnitatud saneerimiskava täitmise üle[13]. Eesmärgist lähtuvalt võib saneerimist liigitada maksejõuetusõiguse hulka kuuluvaks, kus tema kõrvale saab asetada veel pankroti.

---

[9] Äriseadustik[1], vastu võetud 15.02.1995, jõustunud 1.09.1995 — RT I 1995, 26, 355 … RT I, 18.12.2012, 8
[10] Võlaõigusseadus, vastu võetud 26.09.2001, jõustunud 1.07.2002 — RT I 2001, 81, 487 … RT I, 05.04.2013, 3
[11] Riigikogu, „Saneerimisseaduse eelnõu seletuskiri“ (2008), <www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub> (05.02.2013).
[12] Tšistjakov, S., Finantsanalüüs ja selle meetodid (Vana-Võidu kirjastus, 1996), lk 22.
[13] Riigikohtu, „Kohtute aastaraamat 2009“, <www.riigikohus.ee/vfs/998> (17.12.2012).

Saneerimist eristab pankrotist see, et saneerimise ainus eesmärk on makseraskuste ületamine mitte pankroti käigus võlausaldajate nõuete rahuldamine.[14] Kogu ühiskonna jaoks on kasulikum kui ettevõtja saab jätkata oma tegevust, täpsemalt analüüsib autor seda 2.1. peatükis.

Saneerimine eeldab äriideed ja soovi seda realiseerida ning on mõeldud sellisele ettevõttele, mille tegevus võiks ümberkorralduste abil muutuda paremaks. Saneerimisseadust välja töötades ei seatudki eesmärgiks turgutada elule kõik makseraskustes ettevõtted. Majanduslikult perspektiivitu ettevõtte pärisosaks jääb siiski pankroti- või likvideerimismenetlus. Näiteks kui ettevõte sõltub väga vahetult maailmaturul toimuvast ja turg järsult jahtub, siis ei ole põhjus mitte majandustegevuse ebaefektiivsuses, vaid globaalsetes probleemides, mida ei saa ületada saneerimisega.[15] Saneerimise tulemusena peab olema tagatud ettevõtte jätkusuutlikkus ehk ettevõtte ellujäämisvõime ning see ei tohi olla ettenähtavalt ajutine ega rajatud ainult laenudele.

Saneerimise eesmärk on saneerimismenetluse vältel tagada ettevõtjale võimalus jätkata juba sõlmitud lepingutega ettevõtlust, kuid lepingute ülesütlemise keelustamise praktika ei ole siiski üldlevinud Euroopas. Näiteks Šveitsi valdavalt lepinguvabaduse ideest lähtuvalt on lubatud leppida kokku leping üles öelda, tuginedes vaid saneerimismenetluse alustamisele[16]. Lepingu ülesütlemine ei ole võlausaldajatele täielikult välistatud, kuid selleks peavad esinema seadusest tulenevad ülesütlemise eeldused või lepingus kokkulepitud muud alused.

Järgnevalt teeb autor kokkuvõtte meie naabermaade ja Euroopa Liidu riikide maksejõuetusega seotud seadustest ja ka Eesti maksejõuetusõiguse olemusest. Näited on võetud Riigikogu rahvusvahelisest konverentsist maksejõuetuse teemal Läänemere riikides[17].

Ettevõtete saneerimist reguleerib Soomes 1993. aastast pärinev saneerimisseadus *Laki yrityksen saneerauksesta*[18]. Saneerimisseadust on sellest ajast sisuliselt muudetud, näiteks 2007. aastal viidi sisse menetlusaja lühendamise muudatused.

---

[14] Niklus, I., „Saneerimine – mitte võluvits, vaid armuaeg ettevõttele“, Eesti Majanduse Teataja (2009), nr. 5, 24
[15] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).
[16] Riigikogu, „Saneerimisseaduse eelnõu seletuskiri“ (2008), <www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub> (05.02.2013).
[17] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).

Rootsis jõustus 1996. aastal ettevõtete saneerimiseseadus, mida on praeguseks muudetud 11 korda. Muudatused näitavad, et ka teistes riikides ilmnevad seaduse rakendamisel probleemid, mida analüüsitakse ja püütakse kõrvaldada.

Lätis asutati 2002. aastal justiitsministeeriumi haldusalasse kuuluv pankrotiamet *Maksātnespējas administrācija*[19], mille ülesanne on ellu viia riigi poliitikat maksejõuetus-menetluse valdkonnas ning kaitsta töötajate huve nende tööandja pankroti korral ning 2008. aastal asutati riiklik pankrotiregister. Lätis reguleerib juriidiliste isikute pankrotti ja ettevõtete saneerimist 2008. aastal jõustunud pankrotiseadus, kuid 2010. aastal hakkas kehtima juba uus pankrotiseadus. Viimane kehtis seega vähem kui kolm aastat. Uue pankrotiseaduse vastuvõtmise tingis majanduskriis, mis oli kätte näidanud senise maksejõuetusregulatsiooni kitsaskohad. Uue seadusega näiteks pikendati saneerimiskava menetluse pikkust kahelt aastalt neljale. Lätis on võimalik kasutada juriidilise isiku finantsprobleemidega seonduvalt kolme võimalust: võlgniku ja võlausaldaja vahelise kokkuleppe teel toimuv kohtuväline võlgade ümberstruktureerimine, saneerimismenetlus ja pankrotimenetlus.[20]

Leedus reguleerivad kõnealuseid küsimusi 2001. aastast kehtivad ettevõtte pankrotiseadus, mida on jõustumisest alates muudetud 19 korda ja saneerimisseadus (muudetud 14 korda).

Poolas on juriidiliste isikute pankroti ja ettevõtte saneerimisega seonduvad küsimused reguleeritud 2003. aasta pankroti- ja saneerimisseaduses. Seadust on selle jõustumisest alates muudetud 37 korda.

Taanis on nii pankrotimenetlus, ettevõtete saneerimine kui ka võlgniku võlgade ümberkorraldamine reguleeritud pankrotiseaduses. Ettevõtete saneerimist puudutavad sätted jõustusid 1.04.2011 ning neid ei ole veel muudetud. Pankrotiseadus ise pärineb 1977. aastast ning seda on muudetud 28 korda, mida ei loeta eriti märkimisväärseks sageduseks.

Saksamaal reguleerib juriidiliste isikute pankrotti 1999. aastal jõustunud pankrotiseadus *Insolvenzordnung*[21]. Seadust on muudetud 40 korda.

---

[18] Laki yrityksen saneerauksesta, vastu võetud Soomes 25.01.1993, jõustunud 08.02.1993, kättesaadav <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930047> (17.04.2013).
[19] Maksātnespējas administrācija, (2002), < www.mna.gov.lv/lv/link_part_166/ > (30.03.2013).
[20] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).
[21] Insolvenzordnung, in Kraft getreten am 19.10.1994 bzw. 01.01.1999, < www.dejure.org/gesetze/InsO> (30.03.2013).

Venemaal koosneb juriidiliste isikute maksejõuetuse regulatsioon peamiselt tsiviilkoodeksist ja kolmest seadusest: 2002. aasta pankrotiseadus, mis kohaldub ettevõtjatele, krediidiasutuste pankrotiseadus 1999. aastast ning kütuse- ja energiasektori monopolide pankroti erisusi reguleeriv seadus. Pankrotiseadust on käesolevaks ajaks muudetud üle 30 korra, viimased muudatused 2011. aastal puudutasid kinnisvaraarendajate maksejõuetusega seotud küsimusi.

Eestis reguleerivad maksejõuetust pankrotiseadus, saneerimisseadus juriidiliste isikute osas ning võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadus füüsiliste isikute osas. Pankrotiseadus[22] kehtib meil alates 1992 aastast ja muudetud on 13 korda.[23]

Kokkuvõtvalt andis autor ülevaate saneerimise mõistest ja olemusest. Selgus, et maksejõuetusõiguse ajalugu ulatub juba Vana Rooma aega ning saneerimise mõiste väljakujunemine on seotud Poola majandusliku ja poliitilise tervendava autoritaarse režiimi Pilsudski kehtestamisega 1926. aastal. Eestis viidi läbi enne 1940. aastat maksejõuetus-menetlusi tsaariaegsete seaduste alusel ning 30-ndate aastate keskpaigaks oli küll oma maksejõuetusseaduse esialgne projekt valmis, kuid see jäi lõpuni töötlemata ning seadusena vastu võtmata. Saneerimisseaduse esialgne algatamise vajalikkus tekkis Eestis 2006. aastal, seoses rahvusvahelise konkurentivõime parandamise tegevuskava valmimisega. Tänapäeval Eestis kehtiv saneerimisseadus jõustus 2008. aasta lõpus ning seda ei ole veel ühtegi korda muudetud. Järgnevalt kirjeldab autor saneerimismenetluse protsessi ning kasutab selleks saneerimisseaduse eelnõu, mida on koostanud Justiitsministeeriumi eraõiguse talituse nõunik Indrek Niklus ja analüüsinud Tartu Ülikooli tsiviilõiguse professor Paul Varul[24].

[22] Pankrotiseadus, vastu võetud 22.01.2003, jõustunud 1.01.2004 — RT I 2003, 17, 95 … RT I, 21.12.2012, 14
[23] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).
[24] Riigikogu, „Saneerimisseaduse eelnõu seletuskiri“ (2008), <www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub> (05.02.2013).

1.2. Saneerimismenetluse protsess

Saneerimismenetlus on oma olemuselt sarnane pankrotimenetlusele erinevuseks on see, et saneerimise eesmärgiks on ettevõtte tervendamine ja maksevõime taastamine, pankrotimenetlus lõpeb tavaliselt ettevõtte likvideerimisega.

Saneerimismenetlus on suunatud sellele, et saada ajalist kaitset võlausaldajate nõuete vastu teatu perioodi ajaks ja võimalusel ka võlanõuete vähendamine või ümber kujundamine. Saneerimismenetlus algab kohtu määrusega ja selleks on vaja esitada ettevõtte poolt kohtule avaldus. Saneerimise avalduse esitamisel ei pea olema saneerimiskava valmis, kuid ettevõtte peab olema veendunud, et ettevõttel on ajutised makseraskused mitte püsiv maksejõuetus.

Saneerimisseadus reguleerib ettevõtte saneerimise menetlust, mille eesmärgiks on ettevõtja, võlausaldaja ja kolmanda isiku huvide arvestamine ja õiguste kaitsmine ettevõtte saneerimise käigus.[25] Esimesed ohumärgid, mis võivad viidata ettevõtte makseraskustele, on suurenev võimetus täita oma igakuiseid kohustusi. Juhul kui see võimetus kestab juba mitu kuud tuleks põhjalikult analüüsida ettevõtte finantsolukorda. Selleks on soovituslik vaadata üle ettevõtte rahavood, et hinnata kas järgmise poole aasta jooksul tekkivate tulude arvelt oleks võimalik täita juba varem tekkinud kohustused ning ühtlasi jätkata igakuiste tegevuskulude kandmist[26]. Kui selgub, et olukorda ei ole võimalik ilma ettevõtet abistavaid meetmeid kaasamata paremaks muuta, siis tuleks kaaluda ettevõtte saneerimist ja pidama nõu saneerimisnõustajaga.

Saneerimismenetlus algab kui ettevõtja esitab kohtule vastavasisulise avalduse, kus peavad olema välja toodud majandusraskuste põhjused. Majandusraskus mitte makseraskus, sest avalduse esitamise hetkeks ei tohi maksete katkemist veel tekkinud olla. Majandusraskuste ületamiseks tuuakse välja asjaolud, mis on raskusi põhjustanud ja analüüsitakse, kuidas neid kava alusel kõrvaldada. Majandusraskused tekkivad tavaliselt turu olukorra märgataval halvenemisel, see selgus ka intervjuudes, mis on toodud lisades 2 ja 3.

Peale saneerimisavalduse esitamist algatab kohus saneerimismääruse, kus on toodud saneerimisnõustajaks määratud isiku andmed ja saneerimiskava vastuvõtmise tähtaeg.

---

[25] Saneerimisseadus, vastu võetud 4.12.2008, jõustunud 26.12.2008 —RT I 2008, 53, 296…RT I, 21.12.2012, 19
[26] Jaanson, A., „Saneerimisest – praktikas ja teoorias“, advokaadibüroo Borenius (2011), <borenius.ee/2011/02/saneerimine> (15.03.2013).

Saneerimiskava kohtule esitamise tähtaeg on 60 päeva SanS § 10 lg 3. Ettevõtja tasub saneerimisnõustaja tasu ja summa kohtukulude katteks kohtu deposiiti SanS § 18 lg 1. See distsiplineerib ettevõtjat ja välistab saneerimisnõustajale liiga suure ettevõtja maksevõime kandmise riski. Summa üle otsustab kohus, kuid tasu piirmäärad protsentides kehtestab justiitsminister SanS § 18 lg 4 ja need on toodud lõputöö tabelis 1.

Intervjuudes selgus, et saneerimisnõustaja ja eksperdi tasu summad on päris suured ja kuna need on seaduses kehtestatud, siis ei saa neid ka vähendada isegi siis kui saneerimisnõustaja on nõus väiksema tasuga. Tasud on määratud saneerimisnõustaja ja eksperdi tasude ja hüvitamisele kuuluvate kulutuste arvestamise korras ning toodud järgnevas tabelis 1.

Tabel 1. Saneerimisnõustaja ja eksperdi tasude piirmäärad[27]

Saneerimiskavaga ümberkujundatavate nõuete kogusumma eurodes	Tasu määr protsentides saneerimiskavaga ümberkujundatavate nõuete kogusummast
kuni 6390	15–40%
6391-12 780	15–18%
12 781-31 955	11–12,5%
31 956-63 910	10–11%
63 911-127 820	7–7,5%
127 821-319 560	3,5–4%
319 560 ja enam	2,25–2,6%

Tabelist 1 on näha, et mida suurem on saneerimiskavaga ümberkujundatavate nõuete summa, seda väiksem on saneerimisnõustaja tasu määr protsentides nõuete ümberkujundavate kogusummast. Järelikult, mida väiksem ettevõtte ja tema sissetulek, seda suurem on saneerimisnõustaja ja ekspertide tasu ning paljud ettevõtted ei saagi saneerimist endale lubada.

Kui ettevõtja otsustab oma ettevõtet saneerida tuleb arvestada sellega, et SanS § 7 lg 3 kohaselt tuleb ettevõtjal lisada saneerimismenetluse avaldusele eelmise majandusaasta raamatupidamise aastaaruanne, ülevaade võlgniku finantsseisundist, majandustulemustes ja rahavoogudest ning võlanimekiri. Kohtul on menetluse algatamise otsustamiseks 7 päeva SanS § 10 lg 1 alusel, mistõttu kõik temale esitatavad andmed peavad olema võimalikult

[27] Saneerimisnõustaja ja eksperdi tasude ja hüvitamisele kuuluvate kulutuste arvestamise kord ning tasude piirmäärad, vastu võetud Justiitsministri määrusega 09.01.2009, jõustunud 23.01.2009 — RTL 2009, 8, 81 ... RT I, 31.12.2010, 51.

ülevaatlikud ja peab kindlasti olema nõuetepõhine raamatupidamine. Võlanimekirjas ei tule kajastada töötajate nõudeid ettevõtte vastu, sest töötaja nõudeid ei kujundata ümber. Ettevõtjal on kohustus aidata saneerimisele kaasa ning anda kohtule ja saneerimisnõustajale menetluseks vajalikku teavet.

Kohtule esitatud avalduses põhistab ettevõtja SanS § 7, et tema maksejõuetuse tekkimine tulevikus on tõenäoline ja ettevõte vajab saneerimist ning ettevõtte jätkusuutlik majandamine on pärast saneerimise läbiviimist tõenäoline. Kohtule ei pea esitama ammendavat äriplaani, kuid mida põhjalikuma eeltöö ettevõtja teeb seda suurem on tõenäosus, et kohus saneerimismenetluse avalduse rahuldab.

Loomulikult ei saa ettevõtja ühtegi tulevikuprognoosi suhtes olla täiesti kindel, et kõik õnnestub ja kasumlikkus saavutatakse, kuid prognoosid tuleb ikka teha. Seadus ei keela saneerimiskava koostamist enne saneerimismenetluse algatamist. Enne menetluse algatamist koostatud kava võib ettevõtja esitada kohtule koos saneerimise algatamise avaldusega. See aitab kohtul kõhklusteta menetluse algatada, sest kava mustand on tõendiks, et ettevõtjal on olemas selge ettekujutus muudatuste tegemise kohta ning on olemas vajalikud summad kava vastuvõtmiseks. Saneerimiskava koostamisel tuleb teha igakülgset tööd vajalikku lisa finantseeringu leidmiseks ettevõtte majandustegevuse ümberkorraldamiseks.

SanS § 21 lg 1 p 1 kohaselt tuleb kõigepealt kirjeldada olemasolevat ettevõtte finantsolukorda ja analüüsida, millistel põhjustel on see niisuguseks kujunenud. Seejärel tuleb seada eesmärgid, mida soovitakse saavutada SanS § 21 lg 1 p 2 ning vastavalt hetkeolukorrale ja eesmärkidele valida sobivad vahendid SanS § 21 lg 1 p 5. Alati võib saneerimiskavasse lisada muid olulisi ja asjakohaseid andmeid. Saneerimiskava näidis on toodud lisas 1.

Kohus arvestab saneerimiskava kinnitamisel seadusest tulenevalt saneerimisnõustaja arvamusega ning seda kinnitatakse ka intervjuudes lisas 2 ja 3. Arvestatakse ka seda, kas ettevõtte on oluline tööandja ja oma arendustegevusega annab võimaluse töökohtade tekkeks. See on üks kindel argument saneerimiskava vastuvõtmisel.

Saneerimiskaval peab olema ka täitmise tähtaeg, üldiselt on see praktikas kujunenud 3-10 aastat. See selgus nii saneerimisprotsessis osalenud inimestelt intervjuudest ja on näha ka järgnevalt jooniselt 1.

Joonis 1. Saneerimismenetluse ajakava[28]

Selle ajaga on ettevõtja teatud võlausaldajate nõuete eest kaitstud ning nad ei või esitada ettevõtte vastu pankrotiavaldust ega hagi saneerimiskavas ümberkujundatud nõude kohta.

Kontrollitakse ka kindlasti, et finantsaruandes ei oleks omakapital negatiivne, muidu on saneerimismenetluse asemel pankrotimenetlus. Negatiivne omakapital on ennekõike pikaajalise ebaefektiivse funktsioneerimise tulemus ning ei seondu niivõrd ajutiste makseraskustega. Enne saneerimiskava kohtule andmist peab saneerimisnõustaja kontrollima ja tutvustama ümberkujundatud nõuete tasumine oleks tõenäoline. Saneerimiskava peab olema korralikult ja tõepäraselt koostatud ning toodud prognoosid peavad olema realistlikud, selgub intervjuus Maksu- ja Tolliameti juristiga lisas 5.

Saneerimismenetluse algatamise tagajärjel peatub ettevõtja vara suhtes läbiviidav täitemenetlus, kuid ei lõppe. Peatub ka ettevõtja vastu suunatud nõuetelt viivise ja ajas suureneva leppetrahvi arvestamine kuni saneerimiskava kinnitamiseni. Kohus võib peatada ettevõtja vastu rahalised nõuded, mille kohta ei ole veel saneerimise otsust tehtud kuni saneerimiskava kinnitamiseni.

Kohus lükkab edasi ka võlausaldajate esitatud pankrotiavaldused pankrotimenetluse algatamise otsustamiseks kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõpetamiseni.[29] Kohus võib teatud tingimustel ja ekspertide hinnangu alusel kinnitada ka vastuvõtmata saneerimiskava (näiteks kui ettevõtte on oluline tööandja).

[28] Agur, R., „Mis imeloom see saneerimisseadus on?“ (2009), <www.sorainen.com/seminars/arihommik/materjalid/Risto_Agur_Mis_imeloom_see_saneerimisseadus_on.pdf > (05.02.2013)
[29] Niklus, I., „Saneerimisseaduse eelnõust“. Juridica (2008), nr 6, lk 369-376.

Kui saneerimiskava on kinnitatud ja seda hakatakse ellu viima, teostab saneerimisnõustaja järelevalvet ning jätkab vajadusel ka ettevõtte nõustamist. Saneerimisnõustaja esitab igal poolaastal aruande saneerimiskava täitmise kohta nii võlausaldajatele kui kohtule.

Kohtul on õigus SanS § 9 nõuda ettevõtjalt vande andmist kinnitamiseks, et ettevõtja esitatavad andmed on ettevõtjale teadaolevalt tõesed. Vande rikkumise sanktsioon tuleneb Karistusseadustikust[30] § 320. Vande all teadvalt vale vara nimekirja andmise eest karistatakse rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistusega. Kui võlausaldaja keeldub vande andmist SanS § 9 lg 2, siis jätab kohus menetluse alustamata.

Saneerimismenetlust ei algatata ka kui ettevõtja suhtes on algatatud pankrotimenetlus. Kui on tehtud kohtumäärus ettevõtja sundlõpetamise kohta või toimub täiendav likvideerimine või kui ettevõtja suhtes läbi viidud saneerimismenetluse lõppemisest on möödunud vähem kui kaks aastat SanS § 8. Peale saneerimismenetluse lõppemist ei saa saneerida ettevõtet kahe aasta jooksul.

Saneerimisseaduse § 26 sätestab, et võlausaldajatel on õigus esitada kohtule avaldus, milles palutakse jätta saneerimiskava kinnitamata, kuid avalduses esitatud andmed peavad olema tõendatud. Võlausaldaja peab kindlasti põhjendama, miks ta arvab et saneerimiskavas teda koheldakse võrreldes teiste võlausaldajatega oluliselt halvemini SanS § 28 lg 3.

Saneerimiskavas võib võlausaldajaid rühmitada ja panna kava hääletamisele igas rühmas eraldi. Rühmadesse võivad kuuluda ainult ühesuguste õigustega võlausaldajad § 21 lg 2. Näiteks ühte rühma võivad kuuluda pandiga tagatud võlausaldajad ja teise rühma pandiga tagamata või näiteks võla suuruse järgi. Kuid pandiga tagatud võlanõudjatel on ebaproportsionaalne mõju võlanõuete osas ning eriõigus hääletamisel.

Intervjuust saneeritud ettevõtte tegevjuhiga lisas 2 selgus, et võlausaldajaid jagati sisuliselt kolme gruppi: kindlustatud ja kindlustamata ettevõtted, pank ehk pandiga tagatud nõuded ja Maksu- ja Tolliamet. Selgus et esimese grupiga ei olnud raskusi nõuete ajatamise või osalise maksmise osas, sest osad võlanõuded olid kindlustatud või ettevõtetel tekkis võimalus saada osa oma rahast tagasi. Kõige raskem oli kokku leppida teise rühmaga ehk pangaga, pandiga tagatud nõude osas. Pank ei soovinud oodata kuni saneerimisel ettevõtte saab taas

[30] Karistusseadustik, vastu võetud 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002 — RT I 2001, 61, 364 ...RT I 2002, 86, 504

maksevõimeliseks ja maksab võla ära. Kolmas rühm oli Maksu- ja Tolliamet, kes käitus vastavalt maksukorralduse seadusele (edaspidi MKS) ning sellepärast tekkis intresside osas saneerimisseadusega vastuolu ja ka vaidlus. Kuid alates viimasest maksukorraldusseaduse muudatuse jõustumisest 01.01.2012 MKS § 119 lg 1 p 6 ei tohiks enam sellepõhised vaidlusi tekkida Maksu- ja Tolliametiga, sest intresside arvestamine peatub kuni saneerimiskava kinnitamiseni.

Teise intervjueeritava ettevõtte tegevjuhi näitel lisas 3 jagati võlausaldajad kaheks eraldi rümaks. Esimene rühm oli pank koos Maksu- ja Tolliametiga ning teine rühm kõik teised võlausaldajad. Võlgade ümberkujundamise käigus ei kantud ühtegi põhinõuet ära, vaid ainult kõrvalnõuded, sellepärast oli saneerimiskava ka edukas ja kehtib veel tänapäevalgi. Maksu- ja Tolliameti ning panga nõuded kujundati ümber saneerimiskava väliselt ja maksti esimesel võimalusel kõik ära. Ettevõtte suurimateks kreeditorideks olid tarnijad ja nende võlanõuded saneeriti. Intervjuus selgus, et käidi ise kohal kõikidelt võlausaldajatelt allkirja saamiseks, sest kui võlausaldaja ei andnud oma hääle see tähendas automaatselt eitavat vastust, sellepärast oli oluline isegi väiksemate võlgade puhul jaatav vastus saada.

Saneerimiskava vastuvõtmiseks koostatakse hääletusprotokoll, et tagada kohtu parem kontroll hääletamise korraldamise üle. Hääletamise protokollile tuleb lisada ka võlausaldajate kirjalikud seisukohad § 25 lg 2, mis võimaldab kohtul tuvastada võlausaldaja seisukohta. Võlausaldajad hääletavad kava poolt kui leiavad, et saneerimiskava on mõistlik. SanS § 24 lg 3 kohaselt on saneerimiskava vastu võetud kui selle poolt hääletas vähemalt pool kõigist võlausaldajatest, kellele kuulub vähemalt kaks kolmandikku kõigist häältest. Kui võlausaldajad ei ole nõus saneerimiskavaga on neil õigus esitada kohtule vastuväite ja kohus otsustab, kas määrata lisaks eksperte või mitte § 31 lg 1. Kohtul on õigus määrata vähemalt kaks eksperti, kes annavad saneerimiskavale oma hinnangu. Nii juhtus ka teise intervjueeritava ettevõttega (lisa 3) ning eksperdid otsustasid, et ettevõtte on oluline tööandja ja kohtus kinnitas võlausaldajate poolt vastuvõtmata saneerimiskava SanS § 30.

Saneerimismenetlus lõpeb saneerimiskava tühistamisel, saneerimiskava ennetähtaegsel täitmisel või saneerimiskavas märgitud tähtaja möödumisel kui ettevõtja täidab kõik saneerimiskavaga võetud kohustused.

SanS § 28 lg 5 kohaselt jätab kohus saneerimiskava kinnitamata või lõpetab saneerimismenetlust kui selgub, et mõne seadusest tulenev nõue on rikutud või saneerimiskava alusel koheldakse võlausaldajat võrreldes teiste võlausaldajatega oluliselt halvemini. Eelnevast järeldub, et kohtul on võimalik jätta kava kinnitamata nii menetlusreeglite rikkumise tõttu kui ka sisulistel põhjustel.[31]

Kokkuvõtvalt saneerimismenetlus algab kohtu määrusega ja selleks on vaja esitada ettevõtte poolt kohtule avaldus tekkinud saneerimise vajadusest. Kohus otsustab seitsme päeva jooksul saneerimismenetluse alustamist ja kui otsus on positiivne, siis määratakse saneerimisnõustaja. Saneerimisnõustaja ja eksperdi tasu on seadusega määratud. Peale seda toimetatakse võlausaldajatele saneerimise otsusest teade ja koostatakse saneerimiskava. Saneerimise avalduse esitamisel ei pea olema saneerimiskava valmis, kuid ettevõtja peab olema veendunud, et ettevõttel on ajutised makseraskused mitte püsiv maksejõuetus. Kindlasti ei tohi finantsaruandes olla omakapital negatiivne, muidu on saneerimismenetluse asemel pankrotimenetlus, sest see näitab ennekõike pikaajalise ebaefektiivse funktsioneerimise tulemuse ning ei seondu ajutiste makseraskustega. Võlausaldajatele antakse kaks kuni neli nädalat aega saneerimiskavaga tutvumiseks ja nõustumiseks või vastuväite esitamiseks. Ning järgnevalt esitab saneerimisnõustaja kahe nädala jooksul kohtule oma arvamuse antud saneerimiskavast. Alles siis saadetakse saneerimiskava projekt lõplikule hääletamisele võlausaldajatele, vajadusel määrab kohust lisaks kaks eksperti. Saneerimismäärus kestab kuuskümmend päeva ja saneerimismenetlus kokku kuni üheksakümmend päeva. Saneerimiskava täitmise tähtaeg on tavaliselt 3 kuni 10 aastat oleneb saneerimiskavast ja saneerimismenetlus lõpeb kui saneerimiskava on täidetud või kui ettevõtja on saneerimiskavaga võetud kohustused rikkunud.

[31] Vutt, M., „Saneerimiskava kinnitamise praktika“, kohtupraktika analüüs (2011), <www.riigikohus.ee/vfs/1105/SaneerimiskavaKinnitamisePraktika_MargitVutt.pdf> (17.01.2013).

2. ETTEVÕTTE JÄTKUSUUTLIKKUS SANEERIMISEL

2.1. Saneerimismenetluse osapooled ja nende huvid

Saneerimise kasuks otsustamisel on oluline, et ettevõte suure tõenäosusega hilisemalt enam püsivatesse makseraskustesse ei satuks. Vastasel juhul on ratsionaalne teha varasemalt juba tegevuse lõpetamise otsus. Saneerimine eeldab teatavaid muudatusi ettevõtte majandustegevuses ja tegevusprotsessides. Muutused võivad seisneda kahjumlikest tegevusvaldkondadest loobumises, juhtkonna ümber vahetamises ja tegevusprotsessi muutmise tegevustes, et ettevõttel oleks võimalik kasumlikumalt ning efektiivsemalt tegutseda. Saneerimisel ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel tuleb arvestada ettevõtte olemasolevate toodete või teenuste nõudlusega, võimalusel kärpida tegevuskulusid ja jätkata äri senisest säästlikumalt või otsida lisafinantseerimise võimalust.

Ettevõtte väärtus peab saneerimise tulemusel suurenema, kuid kõigi ettevõtete väärtus ei pruugi saneerimisjärgselt paratamatult olla suurem. Kui saneerimise tulemusel ei ole võimalik tegevusprotsessis teha piisaval hulgal ümberkorraldusi ning ettevõtet kasumlikumalt toimima panna, siis tulevikus on kahjumi akumuleerumine ning ettevõtte pankrotistumine väga tõenäolised, seda isegi vaatamata võlgade ajatamisele. Ettevõtte ümberkorraldamine vajab täiendavaid oma- või võõrfinantseeringuid, seetõttu on abinõudeks nii ümberkorraldused ettevõtte tegevuses kui ka lisafinantseeringud. Abinõude rakendamine peab kaasa tooma ettevõtte majandusliku olukorra paranemise ja kasumlikkuse taastumise ning see eeldab, et ettevõtjal on olemas tuleviku visioon, kuhu ja kuidas ettevõttel ümberkorraldamisel liikuda. Kohtul omakorda ei ole kohustust majandusanalüüsi teha, vaid ainult anda hinnang, kas ettevõtja esitatud andmete kohaselt on alus uskuda ettevõtte kasumlikkuse taastamist. Saneerimine mõjutab ettevõtte tegevusprotsessi, mille tulemusel ettevõte võib hakata funktsioneerima kasumlikumalt või kahjumlikumalt. Ettevõte peab olema võimeline saneerimisjärgselt tasuma võlad kokku lepitud aja jooksul ning lisaks suutma katta ka kõik jooksvad kulud ja maksed.[32]

[32] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

Järgnevalt toob autor saneerimismenetluse osapoolte huvid ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel ning kasutab selleks Justiitsministeeriumi 2008. aasta uuringu andmeid saneerimismenetluse majanduslikest mõjudest ja nende hindamisest Eestis[33]. Saneerimismenetluse osapooled, keda võib saneeritud ettevõtte tulevik mõjutada on riik kõige laiemas tähenduses, võlausaldajad, ettevõtte töötajad, omanikud, ettevõtte lepingu- ja äripartnerid ning ettevõtte konkurendid.

Riigi peamine huvi ettevõtlusega seonduvalt on erinevate maksude kogumine, sest ilma maksudeta ei saaks Eesti olemasolev ühiskonnamudel eksisteerida. Ettevõtte peamised maksud on: tulumaks ettevõtetelt (töötasud, dividendid, erisoodustused, kingitused), sotsiaalmaks (töötasud ja erisoodustused), käibemaks, töötuskindlustusmakse, kohustusliku kogumispensioni makse. Märkimisväärne roll riigieelarve tulubaasis on tulumaksu, sotsiaalmaksu ja käibemaksu kogumisel. Saneerimist vajava ettevõtte peamiseks probleemiks on see, et lisaks suutmatusele muudele võlausaldajatele võlgasid tasuda ei suudeta ka riigile maksusid maksta. Maksusid üldjuhul deklareeritakse, kuid nende maksmiseks puudub raha või kasutatakse seda raha lihtsalt muude võlgade tasumiseks. Sageli on maksude maksmises juba enne saneerimisprotsessi algust näha probleeme. Näiteks eesmärgiga vältida töötajatega seonduvaid makse müüakse toodangut mitteametlikult, saades seeläbi raha ümbrikupalkade maksmiseks. Raskustesse sattunud ettevõtete puhul on tavapärane ka ühe maksu tasaarvestus teisega, näiteks sisendkäibemaksu tasaarvestamine tulu- ja sotsiaalmaksuga. Tavapärane on ka situatsioon, kus kõigepealt tasutakse hüpoteegiga või muude pantidega tagatud võlad ennekõike krediidiasutuste ees ning seda tehakse maksude maksmata jätmise arvelt. Kui ettevõtte ärimudel on konkurentsivõimeline, siis peaks see suutma toimida nii, et makse makstakse. Riigi seisukohast on sellisel juhul ratsionaalne pooldada ettevõtte ajutistest makseraskusest üle aitamist. Kui ettevõtte ärimudel ei ole konkurentsivõimeline, siis ettevõte ei ole suuteline eksisteerima nii, et see korrektselt ja püsivalt makse maksaks. Kuigi majandusaasta aruanded ei võimalda saada ühest vastust ettevõtte tegevusstrateegia edukuse kohta, on siiski võimalik välja tuua erinevaid ettevõtte arengustsenaariume.[34]

---

[33] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

[34] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

Ettevõtte pankrotistumisega võib lisaks maksulaekumistele seonduda veel mitmeid riigi seisukohalt olulisi majanduslikke mõjusid nagu näiteks töötajatele koondamishüvitiste, erinevate töötutele mõeldud toetuste ja muude töötajatega seonduvate maksete tegemine. Vastava näite vastulausena saab välja tuua selle, et töötajad leiavad tööturult töökoha, mis vastab nende ja uue tööandja ootustele ning seeläbi on riik ettevõtte likvideerimisest hoopis võitja rollis. Ettevõtete likvideerimine koormab erinevaid ametkondasid näiteks pankroti- ja kohtuprotsesside läbiviijad ning sellega toimub riigi ressursside ebaefektiivne kasutamine. Kuigi seadused fikseerivad üheselt selle, kes erinevate menetlusprotsesside eest maksma peab, ei saa menetlejad tegeleda samaaegselt muude töödega, mistõttu jääb kellelgi vajalikul hetkel abi saamata.[35]

Võlausaldajate peamiseks huviks on nende poolt laenatud rahaliste vahendite või tarnitud teenuste või toodete eest tasu saamine. Võlausaldaja sooviks on see, et võlad saaksid tasutud võimalikult kiiresti ja võimalikult suures mahus. Olenevalt võlausaldaja suhtest võlgnikuga võib olla ka väga oluline, et võlausaldaja saaks võlgnikule tarneid jätkata, tagades seeläbi iseenda efektiivse funktsioneerimise. Saneerimine ei ole alati võlausaldajate huvides, sest teatud juhtudel võib varade kohesest realiseerimisest pankrotimenetlus, aga ka ettevõtte ost huvitatud isiku poolt teenida rohkem. Võlausaldajatel ei pruugi oma ettevõtlusprotsessist või muust spetsiifikast tulenevalt olla aega oodata võlgade järelmaksuga tasumist. Võlgade olemasolul või nende ajatamisel ei ole võlausaldajad huvitatud võlgniku uuest krediteerimisest või talle toodete ning teenuste väljastamisest, kartes uut võlgade teket. See võib omakorda takistada tavapärast ettevõtlusprotsessi ning ettevõttel võib võrreldes varasemaga tekkida märkimisväärselt suurem vajadus käibekapitali järele.[36]

Ettevõtte partnerite peamiseks huviks on toodete ja teenuste tarnete jätkumine. Sõltuvalt ettevõtte tegevusest võib tarnete seiskumine seada teisi ettevõtjaid olukorda, kus nende ettevõtlusprotsessid on sellest oluliselt häiritud või koguni ei toimi. Probleemide püsimise korral võib selline situatsioon viia kliendiks oleva ettevõtte pankrotini, likvideerimiseni või tavapärasemalt lihtsalt ajutiste majandusraskusteni.

---

[35] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

[36] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

Töötajate ja juhtkonna peamiseks huviks on oma töökohtade säilitamine. Juhtkonna liikmete huviks on lisaks ka isikliku vastutuse vältimine maksejõuetusprotsessis. Ettevõtte maksejõuetuse korral on maksed töötajatele kas pärsitud või peatuvad maksed töötajatele täielikult, mistõttu on tõenäoline töötajate lühema või pikema aja jooksul töölt lahkumine. Juhul kui sobiva aja jooksul tööd ei leita, halveneb töötajate majanduslik olukord, mis seab täiendava surutise riigile erinevate abisüsteemide kaudu. Ennekõike on problemaatilised selliste ettevõtete makseraskused, kus töötab palju inimesi ning ettevõtte asukohas puuduvad ka olulised asendustöökohad.[37] Sellel põhjusel koheldakse ka saneerimismenetluses ettevõtjat kui olulist tööandjat ning saneerimisnõustaja ja kohus hindab seda saneerimiskava kinnitamisel SanS § 27 lg 2 p 3 ja SanS § 36 lg 4 ning see selgub ka praktika käigus intervjuus lisas 3.

Ettevõtte omanike peamiseks huviks on ettevõtlusesse investeeritud rahalt teenimise võimalus, kas dividendide või intressidena. Ettevõtte pankroti korral on omanike võimalik majanduslik kahju tavapäraselt ka suurim, kaotatakse ettevõttesse investeeritud raha ning akumuleerunud kasum.[38]

Tavapärane majanduslik loogika viitab sellele, et kui mingite toodete või teenuste turult üks pakkuja kaob muutub teiste pakkujate situatsioon paremaks. Parem situatsioon võib väljenduda suuremas käibes, kasumis, turuosas, tootlikkuses või mõnes muus asjaolus. Ennekõike on sellises situatsioonis siiski võitjateks konkureeriva ettevõtte omanikud, sageli võivad olla kaotajateks aga kliendid, kes ei saa tooteid ja teenuseid osta odavama hinnaga või peavad konkurentsi hõrenedes kaupa kauem ootama.

Konkurentsi vähenemine võib kvaliteedile mõju avaldada nii negatiivselt kui ka positiivselt, sõltudes ainuüksi sellest, milline oli turult lahkunud ettevõtte kaupade kvaliteeditase. Kui saneerimise tulemuseks on see, et ettevõte jääb likvideerimata on riigil võimalik teenida maksutulusid ning ei tekki erinevad likvideerimisega seotud kulud, näiteks erinevate toetusrahade maksmine. Ettevõtte jätkusuutlikul toimimisel võlausaldajad, kliendid ja koostööpartnerid suudavad paremini makse maksta ning töökohtasid säilitada.

---

[37] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

[38] Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008), <www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

Kokkuvõtvalt analüüsiti saneerimise huvi erinevate osapoolte seisukohast jätkusuutlikkuse tagamisel. Ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamine mõjutab erinevaid huvigruppe ja ka riiki ning ettevõtte ellujäämisvõimega tagatakse stabiilne finantsolukord ja teenitakse kasumit. Ettevõtte jätkusuutlikkus on riigi kui terviku jätkusuutlikkusega tihedalt seotud, ettevõtte tegevusest sõltub majanduskasv ja selle kaudu riigi jõukus tervikuna, suurendades omakorda ka inimkapitali väärtust töötajate palkamisega ja toodete ja teenuste pakkumisega. Praktilises mõttes väljendab jätkusuutlikkus eelkõige suutlikkust oma turupositsiooni säilitada ja edasi arendada ning võimet kliendi ootusi täielikult rahuldada. Järgnevalt analüüsib autor võlgade ümberkujundamise Eesti praktikat. Saneerimist ei ole palju just edukalt lõpetatud menetluste osas, kuid juba on ilmnenud rakenduslikud probleemid ja protseduurilised raskused, mida autor selgitab välja.

2.2. Saneerimisseaduse rakenduslikud probleemid

Saneerimisega peab ettevõtte väärtus suurenema ja abinõude rakendamine kaasa tooma ettevõtte majandusliku olukorra paranemise ja kasumlikkuse taastamist. Seejuures peab ettevõtte ärimudel olema konkurentsivõimeline ja peavad olema toodud saneerimiskavas ettevõtte erinevad arengustsenaariumid.

Saneerimise rakenduslikke probleemide välja selgitamiseks küsiti arvamust endiselt ettevõtte tegevjuhilt (ettevõtte peale saneerimismenetlust pankrotis) ning teise ettevõtte tegevjuhilt (ettevõtte on veel saneerimisprotsessis), saneerimisnõustajalt advokaadi büroost ja Maksu- ja Tolliameti sissenõudmise erimenetluse osakonna juristilt. Intervjuude vastused on toodud lisades 2 kuni 5. Lisaks nende arvamustele tuginetakse eespool olevale materjalile ja pakutakse välja lahendused, mida peaks parandama seadustes, et saneerimine oleks paremini käsitletav.

Esimese intervjueeritava ettevõtte saneerimisvajaduse põhjustas langenud turu maht ning ettevõtte tegevuse ümberkorraldamisega kaasnenud erakorralised kulud. Ettevõtte oli niinimetatud headel aegadel teinud suuri investeeringuid ning järsk turulangus majanduskriisi ajal põhjustas suuri kulutusi ning sellega seoses ei olnud ettevõttel lisafinantseeringu võimalust, mida oli antud olukorras väga vaja.

Teine intervjueeritav ettevõtte tegeleb tootmishoonete ehitamise, rendi ja müügiga ning antud juhul selgus, et 2010. aastal oli suur keskmise üürihinna langus. Makseraskuse põhjuseks oli majanduskriis, kus üürihinnad kukkusid ja ehitusobjektid jäid seisma. Langesid ka kinnisvara hinnad ja pank arvutas tagatiseks antud objektide maksumuse ümber ning oli vaja leida lisatagatis pangalaenudele. Pankade seisukoht oli selline, et nad andsid lühiajalised laenud pikemaajaliseks tegevuseks. See kõik põhjustas suuri kõikumisi äriturul ja ebaselget olukorda. Üldiselt enne majanduskriisi ettevõtjad tegid suuri investeerinuid jätkusuutlikuks tulevikuks ning kui turg langes (eriti kinnisvara ja metalli turg) ei olnud ettevõtetel täiendavaid ressursse. Ka saneerimisnõustaja arvates saneerimine saab alguse kui turud on madalad ning ettevõtte majandustegevus vajab korrastamist ja võlatase on liiga kõrge

Just majanduskriisi alguses hakati rääkima saneerimisest ning saneerimise eelnõu oli juba Justiitsministeeriumi poolt valmimas ja pidi kehtima hakkama 2009. aasta juulist, kuid tegelikult hakati rakendama saneerimisseadust juba 2009. aasta jaanuarist. Saneerimisavaldusi oli väga palju, sest ettevõtjad ei saanud veel aru, millega on täpselt tegemist. Kohtusse anti igaks juhuks avaldusi, selleks et endale aega võita ning sellega vältida pankrotti kohest saabumist. Kuid tänapäeval on seaduse jõustumisest möödunud aega ja on tekkinud ka saneerimise praktika ning tabel 2 näitab kui palju on saneerimise taotlejate avalduste arv selle ajaga muutunud.

Tabel 2. Saneerimismenetluste arv[39]

	2009	2010	2011	2012(10 kuud)
Saneerimisavalduste arv	93	51	24	14
Rahuldatud saneerimisavalduste arv	8	6	8	2

Ka saneerimiskava kinnitamine ei tähenda veel sugugi saneerimise õnnestumist, seega ei ole alust arvata, et rahuldatud saneerimisavalduste arv näitab ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamist. Saneerimismenetluse algatamise eeldused ja põhjused ning saneerimismenetluse protsess on toodud antud lõputöö 1.2 peatükis. Suhteliselt suur kohtule esitatud saneerimistaotluste arv ja nende väga väike rahuldamise määr näitab, et saneerimismenetlus alles otsib oma kohta maksejõuetusmenetluste hulgas.

[39] Kohtud, „Kohtute statistika“ (2012), <www.kohus.ee/10925> (12.03.2013)

Saneerimisel kipub tavaks saama olukord, kus võlgnikku püütakse kõigepealt saneerida, kuid hiljem tuleb siiski läbi viia ka pankrotimenetlus[40] nii juhtus ka esimese intervjueeritava ettevõttega. Maksu- ja tolliameti jurist arvab, et iga ettevõtja peab oma äriplaani hoolega läbi mõtlema, et ei tekkiks võlgnevusi nii maksuhaldurile kui ka teistele võlausaldajatele. Ettevõtja peab arvestama, et maksuhaldur rakendab maksuvõla sissenõudmiseks kõiki seaduses lubatud sunnivahendeid. Jätkusuutlik ei saa olla selline ettevõte, kelle suhtes peab maksuhaldur kogu aeg rakendama sunnimeetmeid. Saneerimise algatamisel ja kava kinnitamisel peab arvestama peale saneerimismenetluse algatamist tekkivate kohustustega ka jooksva maksuvõla tekke võimalusega ning seda võlgnevust võib maksuhaldur sundtäita. See võib kaasa tuua ka saneerimiskava teiste maksete mitteõigeaegse tasumise, ettevõtja peab alati arvestama maksude tasumise koormisega.

Intervjuude käigus nimetati esimeseks saneerimismenetluse probleemiks väga lühikest tähtaega nimelt põhiliselt 10 päevaga tuli kogu töö ära teha ja siis oodata võlausaldajate arvamust ning sellel ajal ei tohtinud enam saneerimiskavas muudatusi teha. Saneerimisseaduse paragrahv 20 lõike 3 sätestab, et tõesti see aeg on piiratud 14 päevaga. Teiseks probleemiks oli saneerimisseaduse jõustumisel puudus kohtupraktika ja kolmandaks raskuseks olid vaidlused Maksu- ja Tolliametiga, kellel oli õigus näiteks ettevõtte pangaarvet külmutada. Neljandaks just esimese ettevõtte juhtumi korral toodi seda, et samal ajal kui saneerimise protsess algas muudeti Kommertspandiseadust[41] (KomPS) ja pandiga tagatud nõuded oli võimalik kohe sundtäita. Pandisumma ulatuses tagatud nõue on kommertspant KomPS § 3.

Intervjueeritava ettevõtte puhul lisas 3 oli saneerimisel probleemiks ka eksperdi määramine, kuna tekkisid lisakulutused ja muutsid protsessi keerulisemaks. Eksperditasu oli küllaltki suur arvestades seda, et ettevõtte on majandusraskustes. Ekspert oli nõus ka väiksema summaga, kuid seadus ei luba seda SanS § 18 lg 3. Saneerimisnõustaja ja eksperditasude määrad on toodud tabelis 1. Saneerimisnõustaja arvates saneerimiskava ajal kehtiva täitemenetlusega tekkivad ettevõtjale põhjendamatud lisakuulutused, sest kohtutäitur jätkab kohtumenetlust nõude suhtes, mille kohta saneerimiskava ei kehti SanS 47 lg 2.

[40] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).
[41] Kommertspandiseadus, vastu võetud 05.06.1996, jõustunud 01.01.1997 — RT I 1996, 45, 848 ... RT I 2008, 59, 330

Näiteks kinnisvara müüki saab sooritada ainult sellekohase kohtutäituri otsusega ja ettevõtja peab omakorda veel maksma igalt tehingult kohtutäituri tasu.

Veel üheks probleemiks saneerimisel toodi, seda et abinõude loetelu on liiga väike SanS § 22 ja annab mittetäieliku loendi nõude ümberkujundamise võimalustest. Puuduseks toodi uue käibekapitali planeerimise- ja lisafinantseeringu võimaluste lahtikirjutamise vajalikkust. Saneerimismenetluses protseduurilisteks raskusteks on saneerimisnõustaja arvates see, et saneerimiskava muutmine ei ole seaduses lahtikirjutatud ning aega saneerimiskava valmistamiseks on seaduses vähe antud.

Maksu- ja Tolliameti jurist vaatles olukorda võlausaldaja poolelt ja tema arvates on saneerimisel kõige raskem olukord, et võlausaldaja ei ole menetlusosaline ja seega ei ole kohtul ja saneerimisnõustajal kohustust määruseid võlausaldajale esitada. Probleemid tekivad, kui võlausaldaja teeb vastuväiteid ja menetlus on problemaatiline, siis ei ole ettevõtja enam koostööaldis, näiteks ei edastata saneerimismenetluse ennetähtaegse lõpetamise määrust võlausaldajale. Maksuhalduril on saneerimismenetluses natuke parem seis kui võlausaldajal, sest maksuhaldur saab kontrollida saneerimiskavas toodud käibeid ja töötajate arvu ning töötajatele tehtud väljamakseid (kas need on õieti välja toodud). Probleemi koht on menetlusetapp, kus tuleb teatada oma nõudest. Menetluse alguses edastab saneerimisnõustaja võlausaldajale saneerimisteate, kus toob ära võlausaldaja nõude suuruse, kui selle nõude suurus ei ole tegelikult selline, siis peab esitama vastuväite nii saneerimisnõustajale kui kohtule. Maksu- ja Tolliametil on esinenud probleeme, kus nad teatavad nõude erinevusest, kuid saneerimisnõustaja jätab selle tähelepanuta ja paneb saneerimiskavasse ikkagi vale nõude. Saneerimiskavas, aga ei saa uuesti nõuet vaidlustada.

Saneerimise rakenduslike probleemide kõrvaldamiseks tehti intervjuude käigus ettepanekuid. Ettevõtjad arvasid, et sisulist aega peaks saneerimismenetluse alguses kindlasti rohkem olema, selleks et põhjalikult kava valmis teha ja korraldada võlausaldajatega kõik läbirääkimised. Praegu on selleks ajaks saneerimisseaduses sätestatud kaks nädalat ehk 14 päeva ja 60 päeva kogu saneerimiskava lõplikult valmistamiseks.

Saneerimiskava projekt peab valmis olema kahe nädalaga SanS § 20 lg 3 ja selleks, et valmistada lõplik saneerimiskava (50% nõusolekute saamisega, 2/3 hääletajate arvust) on antud 60 päeva SanS § 10 lg 2 p 3. Täpne saneerimise protsessi kirjeldus on 1.2. peatükis.

Pankadel on saneerimisprotsessis ebaproportsionaalne mõju pandiga nõuete osas, sellest tekkib eriõigus hääletamisel ja annab tugeva mõjuvõimu, see on selgelt konfliktis saneerimisseadusega ja teiste võlausaldajate vastu. Autori arvates tuleks seaduses lahti kirjutada pandiga tagatud vara suhtes rakendatavaid meetmeid või lisada viited seadustele, mida kasutatakse pandiga tagatud nõuete osas. Saneerimisavalduse esitamisel arvab ettevõtja, et ta on kaitstud saneerimise ajal ning kõiki võlausaldajaid koheldakse võrdselt. Tihti pankade finants eesmärgid segavad saneerimisprotsessi läbimist ja ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamist võrdsetel tingimustel. Maksu- ja tolliamet on siin kohal väga mõistev ja kui saneerimiskava on kohtupoolt kinnitatud arvestab Maksu- ja Tolliamet seda kui tagatist ja on nõus maksud ajatama ning ei nõua lisatagatist selgus intervjuu käigus.

Saneerimisnõustaja arvab, et saneerimise protsessis võiks muuta eesmärki, nimelt eesmärk peab olema vähendada pankrotimenetlusi ja saneerimiskava muutmise protsess seadusega reguleerida. Täitekulud saneerimiskava kinnitamiseks mitte arvestada. Peab olema saneerimise abinõude täiendav loetelu. Ettevõtjate seisukohast saneerimismenetluse protsessis oleks vaja tasud ümber arvutada, sest nad on liiga suured ja sisulist aega peaks rohkem olema. Intervjuudes toodi Soome[42] näite, kus antud protsessiks on antud kaks või kolm korda rohkem aega ja Eestis on ainult kaks kuud. Ka eespool lõputöös selgus, et Soomes oli menetluse aeg pikk ning seda vähendati 2007. aastal kolmeks kuuks.

Maksu- ja tolliameti juristi seisukoht on selline, et tuleb täpsustada saneerimisteates toodud nõude suuruse ja vaidluste protseduuri reegleid. Tuleb sisse tuua põhimõte, et lähikondsete häältega ei saa saneerimiskava vastu võtta. See tähendab, et kui on olukord, kus võlausaldajatena on välja toodud kolm võlausaldajat, kes on seotud ettevõtjaga ja nende nõue on suurem kui ühe võlausaldaja nõue, kes pole seotud võlausaldajaga, siis lähikondsete häältega saab vastu võtta ükskõik millise saneerimiskava. Probleemiks on ka see, et saneerimisnõustaja ei võta ettevõtte juhtimist üle ja sõltub väga palju sellest kui koostööaldis on ettevõtja.

Samuti peaks olema võimalik muuta saneerimiskava selle kehtimise ajal, eriti kui majanduslik olukord võimaldaks tasuda rohkem. Praktikas eksisteerib palju juhtumeid, kus võlgniku pankrot toob kaasa ka võlausaldaja pankroti. Ennekõike on see aktuaalne situatsioonides, kus

[42] Laki yrityksen saneerauksesta, vastu võetud Soomes 25.01.1993, jõustunud 08.02.1993, kättesaadav <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930047> (17.04.2013).

võlausaldaja on liialt seotud ühe konkreetse kliendiga. Näiteks intervjuu käigus selgus, et elektroonikaga tegeleva ettevõtte lisas 2 pankrot seadis raskesse olukorda ettevõttega tihedates ärisidemetes oleva teise ettevõtte. Ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamise üheks kindlaks abiks saneerimismenetluste eduka läbimise osas oleks see kui ettevõtetel saaks kaitse suuremate võlausaldajate hääletamise osas. Selgus, et Eesti ettevõtted on väiksed ja on tihedalt üksteisega seotud ning üks ettevõtte võib teist võlgadesse ajada. Võlgadesse sattunud ettevõtted on raske päästa, sest krediidireitingud langevad ja hiljem on raske tööd teha sama nimega ettevõttel, sest usaldus ja maine on teiste silmis kadunud.

Saneerimisel vaatab ettevõtja tulud ja kulud kriitiliselt üle. Ettevõtluses on alati risk, sellepärast ei olegi kõik ettevõtjad. Üldine probleem on Eestis see, et ettevõtted on väikesed ja sõltuvad väga üksteisest, kui ühel on makseraskused või pankrott, siis tõenäoliselt lähevad ka põhilised väiksemad koostööpartnerid pankrotiks väitis esimese ettevõtte tegevjuht ning saneerimine on otstarbekas, siis kui likviidsuskriis on ajutine. Näiteks kindlustusfirmad venitavad kindlustatud summa väljamaksmisega ja saneerimisega saab võlad senikaua ajatada kuni rahad on koos ja majandustegevust saab jätkata.

Saneerimisnõustaja arvas, et saneerimine tagab ettevõtte jätkusuutlikkust, siis kui ettevõttel on kindel väärtus. Maksu- ja tolliameti sissenõudmise erimenetluse talitluse jurist arvas, et saneerimine on kindlasti tagab ettevõtte jätkusuutlikkust, kuid ettevõtjatel on kavaks alustada saneerimisega liiga hilja. Algatatakse saneerimine siis, kui tegemist ei ole mitte ähvardava maksejõuetusega, vaid on juba väljakujunenud maksejõuetus ning loodetakse läbi saneerimise vältida sundsissenõudmist ja vabaneda suurest hulgast kohustustest. Samuti on saneerimismenetlus väga kallis menetlus.

Praktikute poolt on välja toodud neli saneerimismenetluse põhiprobleemi. Esiteks saneerimismenetluse taotlejate hulgas on palju lootusetus seisus äriühinguid. Teiseks, saneerimise võimalust üritatakse kuritarvitada, et pankrotti edasi lükata ja võita aega näiteks jälgede peitmiseks või vara „laiali tassimiseks". Kolmandaks, kohtud või võlausaldajad pole veel kogemuse puudumisel uut menetlust omaks võtnud ning eelistavad pigem harjumuspärast pankrotimenetlust. Ning neljandaks, pole lihtsalt piisavalt palju pädevaid saneerimisnõustajaid. Esimene ja teine probleem peaksid küll seaduse teksti täpsel kohaldamisel olema välistatud, sest püsivalt maksejõuetu võlgnik ei saa olla saneerimismenetluse objektiks, paraku on aga maksejõuetuse mõiste Eesti õiguses mitmeti

mõistetav ja probleemi tekkimine seepärast ootuspärane. Oluline on märkida, et see ei ole siiski vaid Eesti regulatsiooni spetsiifiline probleem.[43] Eesti siseriikliku täitemenetluse probleemiks on meie täiturite ebaühtlane koormatus ja kohati põhjendamatud tasumäärad. Menetluse tõhususe aspektist vajab lahendust ka näiteks võlgniku varjatud sissetuleku arestimise probleem.[44]

Seega sõltub ettevõtte jätkusuutlikkus palju võlausaldajatele majanduslikust olukorrast ja nende koostöö aldist. Põhjus on siin eeskätt asjaolus, et maksejõuetusprobleemide ilmnemisel ei reageerita õigeaegselt, vaid hakatakse lahendusi otsima alles siis, kui maksejõuetus on juba püsivaks muutunud ja seetõttu pole enam võimalik saneerida ega võlgu ümber kujundada. Saneerimisnõustaja arvamus on saneerimise kaudu tegevust jätkanud ettevõtete osakaal riigis tervikult on väga väike ning selle põhjusteks võib olla suurusefekt, paratamatus, vale motivatsioon ja väärtust hävitav menetlus. Maksu- ja Tolliameti jurist arvab, et kuna saneerimiskava rakendatakse üldiselt 5 aastaks, siis võib tegelik olukord selle aja jooksul tugevalt muutuda, võib minna oodatust ja prognoositust paremaks kui ka halvemaks, aga kava muuta ei saa. Kui läheb kehvemalt, siis peab saneerimisnõustaja sellest teavitama kohut ja saneerimismenetlus tuleb ennetähtaegselt lõpetada.

Järgnevalt kirjeldatakse teiste Euroopa Liidu riikide probleeme seoses saneerimise rakendamisega, informatsioon on võetud rahvusvahelisest konverentsist maksejõuetuse teemal Läänemeremaades.

Teistes riikides esinevad ka probleemid siseriiklikes tsiviiltäite- menetlustes ja nendeks on näiteks menetluse venimine, komplitseeritus, kulukus ja jäikus. Soomes peetakse Euroopa Liidu maksejõuetusmenetluse määrust praktikas hästi toimivaks ning märgitakse, et senised kogemused selle rakendamisel on olnud positiivsed, kuid Poola esindaja toob probleemina välja niinimetatud maksjõuetusturismi, mis tähendab seda, et ettevõtjad liigutavad oma vara või kohtuvaidlusi soodsaima õigusliku lahenduse otsinguil ühest riigist teise[45].

---

[43] Manavald, P., „Pankrotimenetluse majanduslik efektiivsus“, Juridica (2010), nr 4, lk 269-276.
[44] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).
[45] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).

Lähituleviku plaanid maksejõuetusseaduste muudatustega teiste riikide ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamisel kirjeldab Marko Pomerants Riigikogu õiguskomisjoni esimees konverentsil maksejõuetuse teemal.

Soome justiitsministeeriumis moodustatud pankrotiõiguse töögrupil oli kavas 2012 sügiseks välja töötada muudatusettepanekud pankrotiseaduse muutmiseks. Muuhulgas analüüsitakse näiteks menetluse lihtsustamise võimalusi olukorras, kus võlgniku maksevõimekus on paranenud. Poola parlament asub lähiajal arutama saadikute grupi esitatud ettepanekut mõningate täituri poolt võetavate tasumäärade vähendamiseks.[46]

Rootsis avaldati 2010. aasta alguses hulga ekspertide poolt valitsuse tellimusel koostatud uuring maksejõuetusega seotud küsimuste reguleerimise kohta. Üks selles välja toodud peamisi järeldusi oli, et Rootsi maksejõuetusõiguse paremaks toimimiseks oleks otstarbekas reguleerida nii juriidiliste isikute pankrotti kui ettevõtete saneerimist ühtses maksejõuetusseaduses. Võlgade ümberkorraldamise küsimusi aga oleks otstarbeks endiselt reguleerida vastava eraldi seadusega. Rootsi valitsusel ei ole hetkel siiski kavas seda ettepanekut ellu viima hakata, mistõttu ei plaanita lähitulevikus maksejõuetusega seotud uusi seadusandlikke initsiatiive.[47]

Kokkuvõtvalt selgitas autor välja saneerimisseaduse rakenduslikud probleemid Eestis ja ka teistes riikides, näiteks Soomes analüüsitakse menetluse lihtsustamise võimalusi ja Poola parlament arutab mõningate täiturite võetavate tasumäärade vähendamiseks. Uurimuse tulemusel selgus, et saneerimiskava kinnitamine ei tähenda veel sugugi saneerimise õnnestumist. Edukas kava ei pruugi tulemusi anda kui ei ole lisa finantseeringut. Tänapäeval üldiselt saneerimist palju ei kasutata ning on mõned üksikud saneerimiskavad kinnitatud kohtu poolt ja veel täitmisel. Maksu- ja tolliameti andmetel on maksuhalduril aprillis 2013 saneerimisel 6 ettevõtet. Eestis saneerimise rakenduslikeks probleemideks on saneerimiskava sisuline aeg lühike ja saneerimiskava muutmine ei ole seaduses sätestatud. Võlanõuete kohaselt tuleks lahti kirjutada seaduses rakendatavaid meetmeid. Saneerimisnõustaja ja kohtukulud on suured ja saneerimise ajal kehtivad täitekulud saneerimiskava välistele nõuetele. Autori ettepanek on saneerimisseadust muuta ja täiendada.

---

[46] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).
[47] Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).

KOKKUVÕTE

Alates 2008. aastast on olnud Eestis ja ka mujal maailmas majanduskriisi aeg, kus hinnad langesid ja turu olukord ei olnud enam nii stabiilne kui praegu. Sellel põhjusel on pidanud paljud ettevõtted oma tegevust ümber korraldama või hoopis lõpetama. Ettevõtted vajasid ajalist kaitset võlanõudjate vastu ja ka riigi maksude maksmise osas, selleks ajaks oli valmimas ka ettevõtete äritegevuse tervendamiseks ja maksevõime taastamiseks Eesti Vabariigi esimene saneerimisseadus, mis jõustus 26. detsembril 2008 ja seadust hakati rakendama alates 01.01.2009.

Saneerimisseaduse eesmärk on reguleerida saneerimismenetlust ettevõtja, võlausaldaja ja kolmanda isiku vahelistes suhetes, mille käigus tagatakse ettevõtte jätkusuutlik tegutsemine ja võlgade likvideerimine saneerimiskava põhiselt. Saneerimise abil peab olema tagatud ettevõtte jätkusuutlik tegutsemine ja saneerimiskava põhiselt võlgade likvideerimine. Turulangus, liigsed laienemised ja suur laenukoormus sunnib aegajalt ettevõtte omanike ja ettevõtte juhte pöörduma abi saamiseks riigi poole.

Teema aktuaalsus seisnes selles, et pidevalt arenevas majanduslikus ühiskonnas tekib vajadus uurida makseraskustesse sattunud ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamist, see suurendab saneerimist kaaluvate ettevõtete teadlikkust antud valdkonnas ja loob eelduse ettevõtte jätkusuutlikuks majandusarenguks ja majanduskasvuks riigis tervikuna.

Lõputöö uudsus seisnes selles, et autor analüüsis ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamise huvi erinevate osapoolte seisukohast ja see annab lõputööle lisaväärtuse.

Lõputöö eesmärk on selgitada välja saneerimise rakenduslikud probleemid ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel ehk ettevõtte ellujäämisvõime taastamisel. Selleks, et töö eesmärki saavutada esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade maksejõuetusõiguse ajaloost, saneerimise mõistetest ja olemusest Eestis ja ka teistes Euroopa Liidu riikides. Selgus, et maksejõuetusõiguse ajalugu ulatub juba Vana Rooma aega ning saneerimise mõiste väljakujunemine on seotud Poola majandusliku ja poliitilise tervendava autoritaarse režiimi Pilsudski kehtestamisega 1926. aastal. Eestis viidi enne 1940. aastat maksejõuetusmenetlusi läbi tsaariaegsete seaduste alusel. Saneerimisseaduse algatamise vajalikkus tekkis Eestis seoses rahvusvahelise konkurentivõime parandamise tegevuskava valmimisega 2006. aastal.

Teiseks uurimisülesandeks oli kirjeldada saneerimismenetluse protsessi kui tervikut, anda ülevaade saneerimisseaduses kehtivatest tähtaegades ning saneerimisnõustaja ja eksperdi tasudest. Selgus, et saneerimismenetlus algab ettevõtja saneerimise avaldusest kohtule. Kohus otsustab seitsme päeva jooksul saneerimismenetluse alustamist ja kui otsus on positiivne, siis määratakse saneerimisnõustaja. Peale seda toimetatakse võlausaldajatele saneerimise otsusest teade ja koostatakse saneerimiskava. Võlausaldajatele antakse kaks kuni neli nädalat aega saneerimiskavaga tutvumiseks ja nõustumiseks või vastuväite esitamiseks. Kui see etapp on möödunud esitab saneerimisnõustaja kahe nädala jooksul kohtule oma arvamuse antud saneerimiskavast. Seejärel saadetakse saneerimiskava projekt lõplikule hääletamisele võlausaldajatele. Saneerimismäärus kestab kuuskümmend päeva ja saneerimismenetlus kokku kuni üheksakümmend päeva. Saneerimiskava täitmise tähtaeg on tavaliselt 3 kuni 10 aastat oleneb saneerimiskavast ja saneerimismenetlus lõpeb kui saneerimiskava on täidetud või kui ettevõtja on saneerimiskavaga võetud kohustused rikkunud.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida saneerimise huvi erinevate osapoolte seisukohast ning seostada saneerimismenetluse osapoolte huvid ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamise huviga. Selgus, et ettevõtte jätkusuutlikkus on riigi kui terviku jätkusuutlikkusega tihedalt seotud. Ettevõtte tegevusest sõltub majanduskasv ja selle kaudu riigi jõukus tervikuna. Ettevõtte saneerimise huvi on: riigil maksude saamises, töötajatel töökohtade ja palga säilitamises, partneritel tarnete jätkumises ja ettevõtte omanikele investeeritud rahalt teenimise võimaluses. Ainult konkurentide huvides ei ole teise ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamine, sest kui üks pakkuja turult kaob muutub teise pakkuja turuosakaal suuremaks.

Neljandaks uurimisülesandeks oli selgitada välja saneerimise rakenduslikud probleemid. Uuriti ka teiste riikide saneerimise rakenduslike probleemide olemuse ja muudatuse vajadusi, näiteks ka Soomes analüüsitakse menetluse lihtsustamise võimalusi ja Poola parlament arutab mõningate täiturite võetavate tasumäärade vähendamiseks. Uurimuse tulemusel selgus, et saneerimiskava kinnitamine ei tähenda veel sugugi saneerimise õnnestumist. Edukas kava ei pruugi tulemusi anda kui ei ole lisa finantseeringut. Tänapäeval üldiselt saneerimist palju ei kasutata ning on mõned üksikud saneerimiskavad kinnitatud kohtu poolt ja veel täitmisel. Maksu- ja tolliameti andmetel on maksuhalduril aprillis 2013 saneerimisel 6 ettevõtet.

Uurimismeetodiks valis autor kvalitatiivset poolstruktureeritud intervjuud. Intervjuud viidi läbi saneerimisprotsessis osalenud kahe erineva ettevõtte tegevjuhiga, saneerimisnõustajaga ja

Maksu- ja Tolliameti sissenõudmise erimenetluse talituse juristiga. Informatsiooni koguti suulise vestluse käigus juba ettevalmistatud küsimuste alusel, mis olid eelnevat intervjueerivatele saadetud tutvumiseks. Antud saneerimismenetluse osalejad on valitud põhimõttel, et teada saada erinevate osapoolte kogemusi saneerimise protsessist ja selgitada välja saneerimise rakenduslikud probleemid ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamisel.

Autor jõudis järeldusteni, et saneerimise rakenduslikeks probleemideks saneerimismenetluses on lühikesed tähtajad 14 ja 60 päeva SanS § 10 lg 2 p 3 ja SanS § 20 lg 3. Saneerimisnõustaja ja ekspertide tasud on küllaltki suured. Saneerimiskava ajal kehtib täitemenetlus SanS 47 lg 2 ning kehtivad täituritasud saneerimiskava välistele nõuetele ning sellega on saneeritava ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamine häiritud. Ka saneerimiskava muutmine ei ole saneerimisseaduses lahtikirjutatud ja saneerimisabinõude loetelu on liiga lühike SanS 22 ja annab mittetäieliku loendi nõude ümberkujundamise võimalustest. Kõige raskem on saneerimisel kokkuleppida pankadega pandiga tagatud nõuete osas, mis on kaitstud kommertspandiseadusega. Saneerimisseaduse ja maksukorralduse seaduste vastuolu on juba parandatud ja alates viimasest muudatuse jõustumisest 01.01.2012 (MKS § 119 lg 1 p 6) enam ei tekita sellepõhised vaidlust Maksu- ja Tolliametiga.

Kokkuvõttes saneerimise rakenduslikeks probleemideks ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamisel on: saneerimiskava ettevalmistatav aeg on lühike, eksperditasu on suur ja saneerimise ajal kehtivad täituritasud, saneerimisabinõude loetelu on puudulik, saneerimiskava muutmine ei ole seaduses lahti kirjutatud, esinevad probleemid tagatud võlanõuete osas. Autori arvates tuleks eelmisele lausele vastavalt muuta ja täiendada saneerimisseadust.

Lõputöö eesmärk ja uurimisülesanded on täidetud. Püstitatud eesmärki õnnestus täita kasutades eesti- ja välismaist kirjandust ja analüüsides intervjuudest saadud informatsiooni. Edaspidi soovib autor läbi viia uuringu ettevõtetega, kes on saneerimismenetlust edukalt lõpetanud ning uurida kui edukad on saneerimiskavad pikemas perspektiivis, sest praegu on paljud saneerimiskavad veel täitmisel. Autor soovib edasi seda uurida oma magistritöös.

SUMMARY

The first Reorganization Act in Estonia came into force on the 26 December 2008. The aim of the Reorganization Act lies in the regulation of reorganization proceedings in the relationship between the recovery plan company, creditors and the third-party, ensuring a sustainable business operation and liquidation of debt based on the reorganization plan. The actuality of the subject lies in the fact that there is a need in our constantly evolving economic society, to investigate the failing company to ensure the sustainability and related issues. The novelty of the thesis is that the author also analyzed the company's interest in ensuring the sustainability from the viewpoint of various parties, and it will give added value to the thesis.

The aim of the thesis was to identify the challenges of reorganization when assuring the corporate sustainability or corporate survivability. To first research task was to provide an overview of the history of the law of insolvency, the terms in connection to reorganization and its concept in Estonia and other member states of the European Union. The second research task was to describe the reorganization process as a whole, as well as to provide an overview of current maturities and rehabilitation and reorganization expert fees. The third research task was to analyze the various parties interested in the reorganization of corporate sustainability. The fourth research task was to identify the problems of implementation of reorganization.

Author chose a qualitative research method semi-structured interviews. The interviews were conducted with two participating CEO of the companies, the reorganization adviser and lawyers of the Tax and Customs Board. Information was gathered via the oral interview with the questions prepared in advance.

In conclusion, the findings show that preparation time of the reorganization plan is too short to assure the sustainability of the company; expert's fees are quite high, and during the reorganization bailiffs' fees are also existing; the list of rehabilitation measures is incomplete; reorganization plan is not described in the law; there are problems in commercial pledge and reorganization act when assuring the debt-claim. The author recommends that based on the findings, the reorganization plan ought to be amended. The aim of the thesis and tasks are completed.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Riigikogu, „Saneerimisseaduse eelnõu seletuskiri“ (2008), <www.riigikogu.ee/?op=emsplain&page=pub> (05.02.2013).

Санфилиппо, Ч., *Курс римского частного права* (БЕК, 2000), с 41.

Телюкина, М., *Основы конкурсного права* (Библиотека профессионала, 2004), с 2-4.

История государства и права Белорусии, „Режим санация“, <historybel.ru/regim_sanachia.html> (29.03.2013).

Pankrotiseadus 1992. RT 1992, 31, 403 (kehtetu), Riigi Teataja <www.riigiteataja.ee/akt/22226> (14.03.2013).

Varul, P., „Selgitavaid märkusi pankrotiseadusele“, *Juridica (*1993), nr 1, lk 6-7.

Дончевский, В., „Санация как альтернатива банкротству“, *Бухгалтерские Новости* (2009), но 3, с 34-37.

Saneerimisseadus, vastu võetud 4.12.2008, jõustunud 26.12.2008 — RT I 2008, 53, 296 … RT I, 21.12.2012, 19

Äriseadustik[1], vastu võetud 15.02.1995, jõustunud 1.09.1995 — RT I 1995, 26, 355 … RT I, 18.12.2012, 8

Võlaõigusseadus, vastu võetud 26.09.2001, jõustunud 1.07.2002 — RT I 2001, 81, 487 … RT I, 05.04.2013, 3

Tšistjakov, S., *Finantsanalüüs ja selle meetodid* (Vana-Võidu kirjastus, 1996), lk 22.

Riigikohtu, „Kohtute aastaraamat 2009“, <www.riigikohus.ee/vfs/998> (17.12.2012).

Niklus, I., „Saneerimine – mitte võluvits, vaid armuaeg ettevõttele“, *Eesti Majanduse Teataja* (2009), nr. 5, 24-25.

Justiitsministeerium, „Saneerimismenetluse majanduslikud mõjud ja nende hindamine Eestis“ (2008),<www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=36637/Saneerimise+majanduslike+m%F5jude+hinnang_25.06.08.pdf> (02.03.2013).

Pomerants, M., „Maksejõuetuse teema Läänemere maade parlamentide töölaudadel“, rahvusvaheline konverents (2010), <www.meego.ee/konverents/index.php?wp=368> (31.03.2013).

Laki yrityksen saneerauksesta, vastu võetud Soomes 25.01.1993, jõustunud 08.02.1993, kättesaadav <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930047> (17.04.2013).

Maksātnespējas administrācija, (2002), < www.mna.gov.lv/lv/link_part_166/ > (30.03.2013).

Insolvenzordnung, in Kraft getreten am 19.10.1994 bzw. 01.01.1999, <www.dejure.org/gesetze/InsO> (30.03.2013).

Pankrotiseadus, vastu võetud 22.01.2003, jõustunud 1.01.2004 — RT I 2003, 17, 95 … RT I, 21.12.2012, 14

Jaanson, A., „Saneerimisest – praktikas ja teoorias“, advokaadibüroo Borenius (2011), <borenius.ee/2011/02/saneerimine> (15.03.2013).

Niklus, I., „Saneerimisseaduse eelnõust“. *Juridica* (2008), nr 6, lk 369-376.

Karistusseadustik, vastu võetud 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002 — RT I 2001, 61, 364 ... RT I 2002, 86, 504

Vutt, M., „Saneerimiskava kinnitamise praktika“, kohtupraktika analüüs (2011), <www.riigikohus.ee/vfs/1105/SaneerimiskavaKinnitamisePraktika_MargitVutt.pdf> (17.01.2013).

Kommertspandiseadus, vastu võetud 05.06.1996, jõustunud 01.01.1997 — RT I 1996, 45, 848 ... RT I 2008, 59, 330

Manavald, P., „Pankrotimenetluse majanduslik efektiivsus“, *Juridica* (2010), nr 4, lk 269-276.

Kuusik, R., „Saneerimine kui ettevõtte võimalus“ (2012), <www.rmp.ee/ettevotlus/kasulik/13063> (23.03.2013).

Kohtud, „Kohtute statistika“ (2012), <www.kohus.ee/10925> (12.03.2013).

Agur, R., „Mis imeloom see saneerimisseadus on?“ (2009), <www.sorainen.com/seminars/arihommik/materjalid/Risto_Agur_Mis_imeloom_see_saneerimisseadus_on.pdf > (05.02.2013).

Saneerimisnõustaja ja eksperdi tasude ja hüvitamisele kuuluvate kulutuste arvestamise kord ning tasude piirmäärad, vastu võetud Justiitsministri määrusega 09.01.2009, jõustunud 23.01.2009 — RTL 2009, 8, 81 ... RT I, 31.12.2010, 51.

LISA 1. Saneerimiskava näidis[48]

1. Sissejuhatus
2. Üldine info
   1. Põhiandmed
   2. Ajalugu
3. Ühingu majanduslik olukord ja saneerimisvajaduseni viinud põhjuste analüüs
   1. Finantsanalüüs
   2. Maksevõime analüüs
   3. Likvideerimisväärtus
4. Ühingu prognoositav majanduslik seisund pärast saneerimist
   4.1 Finantsprognoos
   4.2 Rahavoogude prognoos
   4.3 Ühingu ärisektori turg
      4.3.1. Tellijad
      4.3.2. Konkurendid
      4.3.3. Ühingu konkurentsieelised
5. Saneerimiskava täitmise tähtaeg
6. Saneerimisabinõud
   1. Nõuete ümberkujundamine
   1.1.Panga investeerimislaenud
   1.2.Panga arvelduskrediit
   1.3.Pangagarantiid
   1.4.Kapitalirendilepingud
   1.5.Kasutusrendilepingud
   1.6.Võlgnevus tarnijate ees
   1.7.Maksu- ja Tolliameti võlgnevus
   1.8.Võlgnevus töötajatele
   2. Muud saneerimisabinõud
   2.1.Tulud

[48] Kuusik, R., „Saneerimine kui ettevõtte võimalus“ (2012), <www.rmp.ee/ettevotlus/kasulik/13063> (23.03.2013)

2.2.Varad

2.3.Kohustused

2.4.Omakapital

2.5.Kulud

(1)Püsikulud

(2)Muutuvkulud

(3)Kasum

(4)Juhtimine

(5)Investeeringud

3. Saneerimiskavaga ümberkujundatud nõuete eest tasumine

7. Mõju töötajatele
8. Saneerimiskavaga seotud riskid
9. Kokkuvõte
10. LISA 1. Teostatud tööde nimekiri (soovitavalt kahel järjestikusel perioodil)
11. LISA 2. Ühingu bilanss ja kasumiaruanne perioodil X ja X+1
12. LISA 3. Ühingu ärisektori investeeringute kava
13. LISA 4. Kohustused panga ees (Laenud, liisingud, garantiid)
14. LISA 5. Ühingu eelarve perioodil X
15. LISA 6. Ühingu strateegilised tarnijad

LISA 2. Saneerimist läbinud ettevõtte tegevjuhi vastused

Intervjuu kuupäev: 22.03.2013

Millest Teie ettevõtte puhul sai saneerimine alguse?

Ettevõtte taotles 2009. aasta juunis enda suhtes saneerimismenetluse algatamist ja kasvavate kohustuste peatamist kuni saneerimiskava vastuvõtmiseni ning kohus kinnitas ettevõtte saneerimiskava. Ettevõtte saneerimisvajaduse põhjustas tütarettevõtte pankrot, langenud turu maht ning ettevõtte tegevuse ümberkorraldamisega kaasnenud erakorralised kulud. Ümberkujundamise kava kohaselt emiteeris ettevõte võlausaldajatele aktsiaid, lisaks maksis ettevõtte osa võlgasid välja rahas.

Millised on võlausaldajate peamised vastuväited?

Võlausaldajaid võib jagada sisuliselt kolme gruppi kindlustatud võlausaldajad ja kindlustamata võlausaldajad, pangiga tagatud nõuetega võlausaldajad ning Maksu- ja Tolliamet. Esimese gruppiga ei olnud raskusi nõuete ajatamise või osalise maksmise osas. Kõige raskem on kokkuleppida pankadega, kuna neil on pandiga tagatud nõue ja nad ei soovi oodata kuni saneeritud ettevõtte saab maksta. Maksu- ja Tolliamet käitub vastavalt Maksukorralduse seaduse ja Saneerimisseadusele, mis on intresside osas omavahel vastuolus ning sellepärast tekkivad vaidlused. Ettevõtte kõiki nõuded kujundati ümber ja jagati võlausaldajad kaheks eraldi rümadeks. Esimene rühm pank ja Maksu- ja Tolliamet ning teine rühm kõik teised võlausaldajad.

Mida kohus saneerimiskava kinnitamise otsustamisel hindab?

Väga palju loeb saneerimisnõustaja arvamus ja tema praktika kogemus, kohus arvestab seda. Kohus kinnitas ettevõtte saneerimiskava ja saneerimiskava kestab viis aastat.

Millistel juhtudel ja motiividel kohus keeldub nõusoleku andmisest?

Kui omakapital on negatiivne (negatiivsed netovarad). Selliste ettevõtete puhul on likvideerimiskohustus juba Äriseadustikust tulenevalt ning negatiivne omakapital on ennekõike pikaajalise ebaefektiivse funktsioneerimise tulemus ning ei seondu mitte niivõrd ajutiste makseraskustega.

Millised on protseduurilised raskused saneerimismenetluses?

Esiteks on väga lühikesed tähtajad, põhiliselt 10 päevaga tuleb kogu töö ära teha ja siis oodata ja sellel ajal ei saa ka saneerimiskava enam muuta. Teiseks probleemiks oli tol ajal, et puudus kohtupraktika. Kolmandaks raskuseks oli vaidlus Maksu- ja tolliametiga, kellel on suuremad õigused näiteks ettevõtte arved külmutada ja sellest tekkis veel raskem olukord ettevõtte majandustegevuse jaoks. Neljandaks just antud ettevõtte osas võib tuua seda, et samal ajal kui hakkas kehtima Saneerimisseadus muudeti Kommertspandiseadust ja pandiga tagatud nõuded oli võimalik kohe nõuda ning pank nii tegigi, tuli ühel päeval sisse ja nõudis vabastada pangale kuuluva osa.

Mida võiks muuta saneerimismenetluse protsessis?

Sisulist aega peaks kindlasti rohkem olema, selleks et ilusti kava valmis teha ja võlausaldajatega läbirääkida. Pankadel on saneerimisprotsessis ebaproportsionaalne mõju oma nõuete osas, sellest tekkib eriõigus hääletamisel ja annab tugeva mõjuvõimu ja see on selgelt konfliktis seadusega ja teiste võlausaldajate vastu. Maksu- ja tolliamet on siin kohal väga mõistev ja kui saneerimiskava on kohtupoolt kinnitatud arvestab seda kui tagatist ja on nõus maksud ajatama ning ei nõua lisatagatist.

Kas saneerimine on Teie arvates otstarbekas?

Saneerimine on otstarbekas, siis kui toimub järsk turu- või majandustegevuse muutus kui likviidsuskriis on ajutine. Näiteks kindlustusfirmad venitavad kindlustatud summa väljamaksmisega ja saneerimisega saab võlad senikaua ajatada kuni rahad on koos ja majandustegevust saab jätkata. Üldine probleem on Eestis see, et ettevõtted on väikesed ja väga sõltuvad üksteisest kui ühel on makseraskused või pankrott, siis tõenäoliselt lähevad ka põhilised väiksemad koostööpartnerid pankrotiks.

Missugune majanduslik olukord on praegu ettevõttes?

Kohtumäärusega 2010. aastal kinnitati võlausaldajate üldkoosolekul otsus, et lõpetada aktsiaseltsi tegevuse. Juriidiliselt ei seo vana ettevõtet ning uut ettevõtet miski, kuid sisuliselt on tegemist sama äri jätkuga.
Keegi aktsionäridest ei soovinud panganõuded endale võtta ja sellest tekkis olukord, kus pankrot oli ainsaks lahenduseks. Ka edukas kava ei andnud antud juhul tulemust. Saneerimisnõustaja sai ettevõtte pankrotinõustajaks ja head suhted kestavad tänapäevani.

Saneerimise üldine mõju ettevõtte jätkusuutlikkusele?

Kui probleemid on ajutised, siis on saneerimismenetlus abistav protsess ja ettevõtte saab taas jätkusuutlikuks. Üheks kindlaks abiks saneerimismenetluste eduka praktika osas oleks see kui ettevõtetel oleks kaitse suuremate võlausaldajate hääletamise osas. Eesti ettevõtted on väiksed ja on tihedalt üksteisega seotud, ning üks ettevõtte võib teist võlgadesse ajada.

LISA 3. Saneerimisel ettevõtte tegevjuhi vastused

Intervjuu kuupäev: 26.03.2013

Millest ja millal Teie ettevõtte puhul sai saneerimine alguse?

Ettevõtte tegeleb tootmishoonete ehitamise, rendi ja müügiga. 2010. aastal selgus, et keskmise üürihinna langus oli 40%. Makseraskuste põhjuseks oli majanduskriis, kus üürihinnad kukkusid, ehitusobjektid jäid seisma. Langesid ka kinnisvara hinnad ka ja pangad arvutasid tagatiseks antud objektide maksumuse ümber ning oli vaja lisatagatis pangalaenudele. Pankadele oli oluline finantsreiting ja nad tõenäoliselt ei soovinud tagatist lisada ebatõenäoliselt laekuvaks rahaks. Lühiajalised laenud anti pikemaajaliseks tegevuseks.

Millised on võlausaldajate peamised vastuväited?

Ettevõttel oli 66 võlausaldajat, kellest 57 hääletasid saneerimiskava vastuvõtmise poolt. Tegevjuht käis ise kohal kõikidelt allkirja võtmiseks, sest kui võlausaldajad ei andnud oma hääle see automaatselt tähendas eitavat vastust. Sellepärast oli oluline isegi väiksemate võlgade puhul jaatav vastus kätte saada. Suurimaks võlausaldajaks oli pank, mille nõue moodustab üle poole kõikidest nõuetest ning pank nõudis lisatagatist.

Mida kohus saneerimiskava kinnitamise otsustamisel hindab?

Kohus kontrollib, et saneerimiskava vastaks seadustele ja võtab arvesse saneerimisnõustaja arvamuse. Kohus oli seisukohal, et ettevõtte on oluline tööandja ja läbi oma arendustegevuse annab võimaluse töökoha tekkeks, see oli üks kindel argument saneerimiskava vastu võtmisel. Kontrollitakse kindlasti, et omakapital oleks positiivne, muidu on saneerimismenetluse asemel pankrotimenetlus. Esines ka pankroti nõudmise avaldus ühe võlausaldaja poolt, kuid kohus ei võtnud seda arvesse ja otsustas, et see on pahatahtlik, sest ratsionaalset argumenti võlausaldajal ei olnud.

Millistel juhtudel ja motiividel kohus lõpetab saneerimismenetluse ennetähtaegselt?

Kohus lõpetab saneerimismenetluse, kui on selgunud oluline rikkumine või nõudeid ei täideta õigeaegselt.

Millised on protseduurilised raskused saneerimismenetluses?

Antud ettevõtte puhul oli protseduuriliseks raskuseks eksperdi määramine, kuna see nõudis lisakulutusi ja muutis protsessi keerulisemaks. Eksperditasu oli küllaltki suur arvestades seda, et ettevõtte on majandusraskustes. Ekspert oli nõus ka väiksema summaga, kuid seadus seda ei luba.

Mida võiks muuta saneerimismenetluse protsessis?

Saneerimismenetluse protsessis võiks tasud ümber arvutada, sest nad on liiga suured ja aega võiks rohkem olla, näiteks Soomes on antud protsessiks antud kaks või kolm korda rohkem aega, meil on kaks kuud.

Kas saneerimine on Teie arvates otstarbekas?

Saneerimisseadus on otstarbekas, sest annab ettevõtetele võimaluse oma tegevuse ümber korraldada ja võlad ära maksta.

Missugune majanduslik olukord on praegu ettevõttes?

Kõiki nõudeid kujundati ümber. Võla kustutamiseks püüti esimese abinõuna leida ostjad välja üüritud hoonetele. Saneerimiskavas olid kokku viidud kassavoolised laekumised väljamakse kohustustega ning seetõttu oli kava täidetav, saneerimiskava kestab veel kuni 2015. aastani. Ettevõtte saneerimiskava on küllalt detailne ja hõlmab viieaastast perioodi.
I etapis oli vaja leida ostjad välja üüritud hoonetele- praeguseks on kaks hoonet ära müüdud ja suurema summaga kui esialgu arvestati.
II etapis oli vaja ehitada valmis ja üürida välja pooleliolevad hooned- ei ehitata valmis, müüakse pooleliolevas seisukorras hooned.
III etapis naasta tavapärasesse logistika- ja tootmishoonete arendamise tsüklisse, see kestab tänapäevani. Nõuded vähendati umbes 10-15% ja praeguseks kustutati paljud intressid, Maksu- ja tolliametile on võlg makstud.

Saneerimise üldine mõju ettevõtte jätkusuutlikkusele?

Saneerimine on nagu kainestav moment, kui vaadatakse tulu ja kulud kriitiliselt üle. Suuremad laenud põhjustavad suurmaid riske. Ettevõtluses on alati risk. Investeeringud on suured ja kui turunõudlus väheneb, siis tõenaoliselt ettevõtte sattub makseraskustesse.

LISA 4. Saneerimisnõustaja vastused

Intervjuu kuupäev: 03.04.2013

Millest saab alguse ettevõtte majandustegevuse saneerimine?

Saneerimine saab alguse kui ettevõtte majandustegevus vajab korrastamist ja võlatase on liiga kõrge. Turud on madalad ja esinevad ajutised makseraskused.

Millised on võlausaldajate peamised vastuväited saneerimismenetluses?

Võlausaldajate peamised vastuväited on häältearv ei ole koos ja suured võlad.
Maksu- ja tolliameti kohaselt on vastuväide, et peab käituma Maksukorralduse seaduse järgi.

Mida kohus saneerimiskava kinnitamise otsustamisel hindab?

Kohus otsustab saneerimiskava kinnitamisel, kas kõik formaalsed nõuded on täidetud.

Missugused on saneerimiskavaga seotud riskid ettevõtte majandustegevusele?

Saneerimiskavaga seotud riskid on erinevad. Saneerimiskava peab olema konkreetne ja tuleb arvestada, et ajaga muutub. Seda on raske ka ette ennustada, kas muutused on positiivsed või negatiivsed.

Millistel juhtudel ja motiividel kohus keeldub nõusoleku andmisest?

Kohus keeldub nõusoleku andmisest tavaliselt, kui saneerimisnõustaja arvamus on negatiivne ja võlausaldajate tuge ei ole. Arvestatakse ka panga poolse arvamusega, sest neil on hea analüüsi kogemus.

Millised on protseduurilised raskused saneerimismenetluses?

Saneerimismenetluses on protseduurilisteks raskusteks see, et saneerimiskava muutmine ei ole seadus lahtikirjutatud. Aega on vähe antud ja saneerimiskava ajal kehtib täitemenetlus ja kõik tehingud, näiteks kinnisvara müük käib läbi kohtuotsuse ja omakorda peab maksma veel kohtutäiturile igalt tehingult täituritasu. Abinõude loetelu on liiga väike, uue käibekapitali planeerimisest ei ole üldse juttu ja ka uut laenu ei anta.

Kuidas mõjutavad ettevõtte kohustused panga ees (laenud, liisingud, garantiid) saneerimismenetluse protsessi?

Panga osakaal oma arvamuse esitamisel on suur, sest arvestatakse et pankades töötavad suures osas professionaalid. Mõjutab ka tagatise väärtus, kui on suurem kui tänapäeval, siis pank teeb uue investeerimise otsuse.

Mida võiks muuta saneerimismenetluse protsessis?

Saneerimise protsessis võiks muuta eesmärki, nimelt vähendama pankrotimenetlusi. Saneerimiskava muutmise protsess seadusega reguleerida. Täitekulud saneerimiskava kinnitamiseks mitte arvestada. Peaks olema täiendav abinõude loetelu.

Kas saneerimine on Teie arvates otstarbekas?

Saneerimine on otstarbekas, siis kui ettevõttel on olemas kindel väärtus äriturul.

Saneerimise kaudu tegevust jätkanud ettevõtete osakaal riigi majanduses tervikult?

Saneerimise kaudu tegevust jätkanud ettevõtete osakaal riigis tervikult on väga väike, põhjusteks on suurusefekt, paratamatus, vale motivatsioon, väärtust hävitav menetlus.

LISA 5. Maksu- ja Tolliameti sissenõudmise erimenetluse talituse juristi vastused

Intervjuu kuupäev: 06.04.2013

Millised on ettevõtja peamised väited just maksuvõla ajatamiseks saneerimismenetluses?

Ettevõtjad kasutavad üldjuhul kahte võimalust saneerimismenetluses, üks on maksuvõla kustutamine ja teine tasumine ajakavaga. Väited on saneerimismenetluses ühesugused nii maksuvõla tasumiseks osamaksetena kui ka suvalise teise võlausaldaja nõude tasumiseks ajakavaga. Kõiki võlausaldajaid ühes rühmas koheldakse ühte moodi ja maksuvõlg on siis nagu iga tavaline võlg. Väideteks on tavaliselt arvutused, kus ilmneb, et ettevõtte ei suuda kõiki tekkivad või juba ka tekkinud võlgasid kohe tasuda, kuid ettevõte veaks välja kui mingi osa võlgadest saaks kustutatud ja mingi osa võlgadest saaks tasuda ajakavaga.

Kuidas seadusest tulenevate sunnivahendite rakendamine mõjutab ettevõtte jätkusuutlikkust?

Iga ettevõtja peab oma äriplaani hoolega läbi mõtlema, et ei tekkiks võlgnevusi nii maksuhaldurile kui ka teistele võlausaldajatele. Maksuhaldur rakendab maksuvõla sissenõudmiseks kõiki seaduses lubatud sunnivahendeid ning ettevõtja peab nendega arvestama. Jätkusuutlik ei saa olla selline ettevõte, kelle suhte peab maksuhaldur kogu aeg rakendama sunnimeetmeid, ehk siis oma äriplaanis peab ettevõtja alati arvestama maksude tasumise koormisega. Saneerimise algatamisel ja kava kinnitamisel peab arvestama peale saneerimismenetluse algatamist tekkivate kohustustega samuti, ehk kui tekib jooksev maksuvõlg siis neid võlgnevusi võib maksuhaldur sundtäita, mis võib kaasa tuua saneerimiskava maksete mitteõigeaegse tasumise.

Saneerimiskavaga ümberkujundatud nõuete tasumine on tulevikus tõenäoline?

Saneerimisnõustaja peab koostama ja tutvustama võlausaldajatele saneerimiskava, mille kohaselt peab olema ümberkujundatud nõuete tasumine reaalne. Kui võlausaldaja leiab, et ettevõtja praegune ja ka tulevikus tekkiv majanduslik olukord ei võimalda nõuete tasumist tulevikus, siis ta hääletab saneerimiskavale vastu.

Kui saneerimiskava on korralikult ja tõepäraselt koostatud ning toodud prognoosid on realistlikud, siis võlausaldaja hääletab kava poolt ja ka ümberkujundatud nõuete tasumine on tulevikus tõenäoline.

Kas ettevõtte kohustused panga ees (laenud, liisingud, garantiid) mõjutavad Maksu- ja tolliametile laekuvaid nõudeid?

Kindlasti, üldjuhul jaotatakse võlausaldajad kahte rühma, hüpoteegiga tagatud nõuetega võlausaldajad ja tavalised võlausaldajad. Nende kahe rühma suhtes võib kavaga rakendada erinevaid võla ümberkujundamise viise. Kõik oleneb ikka sellest kui palju on ettevõtjal võlgu ja kui suur on käive või varade hulk, et neid võlgu tasuda.

Mida kohus saneerimiskava kinnitamise otsustamisel hindab?

Kohus teeb üldjuhul formaalset kontrolli, kui võlausaldajad leiavad, et kava on mõistlik siis nad hääletavad kava poolt ja SanS § 24 lg 3 kohaselt on saneerimiskava vastu võetud, kui selle poolt hääletas vähemalt pool kõigist võlausaldajatest, kellele kuulub vähemalt kaks kolmandikku kõigist häältest. Kui võlausaldajad ei ole nõus saneerimiskavaga, siis esitavad nad oma vastuväited kohtule ning siis peab kohus neid hindama. Kohtul on ka võimalus võlausaldajate poolt vastuvõtmata saneerimiskava siiski kinnitada kui tegemist on SanS § 30 kohaselt nt olulise tööandjaga ja saneerimisnõustaja hinnangul on võimalik saneerimiskava rakendada.

Millised on üldised protseduurilised raskused saneerimismenetluses?

Võlausaldaja jaoks on kõige raskem see, et võlausaldaja ei ole menetlusosaline ja seega ei ole nt kohtul ja saneerimisnõustajal kohustust määruseid võlausaldajale esitada. Probleemid tekivad, kui võlausaldaja teeb vastuväiteid ja menetlus on problemaatiline, siis pole ettevõtja enam koostööaldis. Nt ei edastata saneerimismenetluse ennetähtaegse lõpetamise määrust võlausaldajale. Maksuhalduril on menetluses natuke parem seis, maksuhaldur saab kontrollida saneerimiskavas toodud käibeid ja töötajate arvu ning töötajatele tehtud väljamakseid, et kas need on õieti välja toodud.

Teine probleemi koht on see menetlusetapp, kus tuleb teatada oma nõudest. Menetluse alguses edastab saneerimisnõustaja võlausaldajale saneerimisteate, kus toob ära võlausaldaja

nõude suuruse, kui selle nõude suurus ei ole tegelikult selline, siis peab esitama vastuväite nii saneerimisnõustajale kui kohtule. Meil on esinenud probleeme, kus teatame nõude erinevusest, kuid saneerimisnõustaja jätab selle tähelepanuta ja paneb saneerimiskavasse ikkagi vale nõude. Saneerimiskavas aga ei saa uuesti nõuet vaidlustada.

Kolmas probleem on see, et saneerimismenetluse algatamisel võib SanS § 11 lg 3 kohaselt lahendada pangakonto kehtivuse, mis tähendab kehtetuks tunnistamist, kuid tsiviilkohtul sellist pädevust ei ole, saab ainult peatada kehtivuse.

Saneerimiskavaga seotud riskid ettevõtte tulevikule?

Kuna saneerimiskava rakendatakse üldiselt 5 aastaks, siis võib tegelik olukord selle aja jooksul tugevalt muutuda, võib minna oodatust ja prognoositust paremaks kui ka halvemaks, aga kava muuta ei saa. Kui läheb kehvemalt siis peab saneerimisnõustaja sellest teavitama kohut ja saneerimismenetlus tuleb ennetähtaegselt lõpetada.

Mida võiks muuta saneerimismenetluse protsessis?

Täpsustada tuleb saneerimisteates toodud nõude suuruse vaidluse protseduuri reegleid. Tuleb sisse tuua põhimõte, et lähikondsete häältega ei saa saneerimiskava vastu võtta. See tähendab, et kui on olukord kus võlausaldajatena on välja toodud kolm võlausaldajat, kes on seotud ettevõtjaga ja nende nõue on suurem kui ühe võlausaldaja nõue, kes pole seotud võlausaldajaga, siis lähikondsete häältega saab vastu võtta ükskõik millise saneerimiskava.
Probleemiks on ka see, et saneerimisnõustaja ei võta ettevõtte juhtimist üle ja sõltub väga palju sellest kui koostööaldis on ettevõtja.
Samuti peaks olema võimalik muuta saneerimiskava selle kehtimise ajal, eriti kui majanduslik olukord võimaldaks tasuda rohkem.

Kas saneerimine on Teie arvates otstarbekas?

Kindlasti on, kuid meil on tavaks alustada saneerimisega liiga hilja, st algatatakse saneerimine siis, kui tegemist ei ole mitte ähvardava maksejõuetusega, vaid on juba väljakujunenud maksejõuetus ning loodetakse läbi saneerimise vältida sundsissenõudmist ja vabaneda suurest hulgast kohustustest. Samuti on saneerimismenetlus väga kallis menetlus.

Saneerimise üldine mõju ettevõtte jätkusuutlikkusele?

Hetkel on praktikas väga väike mõju ettevõtete jätkusuutlikkusele, ja võib välja tuua vaid üksikud juhud, kus saneerimine on edukalt lõppenud ja ettevõte alles. Üldises ettevõtluses saneerimist palju ei kasutata ja on mõned üksikud saneerimiskavad. Maksuhalduril on hetkel saneerimisel 6 ettevõtet.